

ÉLETTÜNK

XXXIV. évf. 7-8. szám (34. Jg. Nr. 7-8)

Az európai magyar katolikusok lapja

2002. július - augusztus

KERESZTÉNYSÉG ÉS MAGYARSÁG

Írta: Tempfli József, Nagyvárad 81. püspöke

Mikor Mattatiás végrendekezett, így szólt fiaihoz: „Emlékezzetek atyáink tet-eire, amelyeket a maguk idejében véghezvittek. Akkor nagy híretek lesz, s nevetek örökre fennmarad” (1 Mak 2, 50).

1994-ben az országos választások, a Horn-kormány életbelépése előtt, a visegrádi Sylvanus hotelben, a német Neumann Stiftung védnöksége alatt egy nemzetközi konferenciát tartottak, melyen magam is részt vettem. „A liberális politikázásért!” volt a jelszó, pontos témaköre pedig: „Milyen legyen a viszony Egyház és állam között 2000-ben Magyarországon?” Alulírott is egyórás előadást tartottam, hiszen hivatásba vágó volt a kérdés. De ugyancsak elő-

adást tartott egy budapesti egyetemi tanár, melynek lényege távirati stílusban ez volt: „Magyarországon 2000-re teljesen külön kell választani az egyházat és az államot, mindegyik éljen meg a maga vonalán a másik segítsége nélkül”. Minden előadáshoz hozzászólni lehetett s kérdéseket feltenni. Magam elsőnek jelentkeztem s miután vagy két dolgot megdicsértem az előadásban - miket megdicsérni lehetett (captatio benevolentiae) - ezután feltettem a kérdést: „Professzor úr, a zsidó nép életében ugyanez a törekvés?” Kissé elpirult s ezt felelte: „A püspök úr kell tudja, hogy ezen nép életében a vallás és nemzet-ség annyira össze van fonódva, hogy a kettőt sem a múltban nem lehetett, de sem a jelenben vagy jövőben nem lehet szétválasztani.” Ezen frappáns feleletre így válaszoltam: „Nagyon helyes professzor úr s ebből kell tanuljunk, ebben példaképünk kell legyen a zsidó nép. Mert bár sokkal kevesebb létszámú, mint a magyar és még nagyobb szét-szóródottságban él, mégis ezért van politikai világtekintélye és gazdasági hatalma. Ha a magyar nép is e két cél felé törekszik, úgy annak életében is meg szorosabbra kell fűzni az egyházak és magyarság egységét, nem pedig különválasztani.” És megtapsoltak, nem érvet ellene senki. Hála Istennek, a professzor úr javaslata 2000-re nem valósult meg, és reméljük, hogy a jelenlegi magyar kormányknak sem ez a törekvése.

az evangéliumi nagy királyhoz, aki halálával elhagyta ugyan országát - Istenhez ment -, de évről-évre onnan visszatér és Szent István király napján számon kéri országa polgáraitól a kincset, amelyeket eltávozásakor itt hagyott: a vallásosságot és a magyarságtudatot, illetve hazafiságot. Dr. Gálos László így figyelmeztet bennünket egyik könyvében: A mai nehéz időkben, mikor sok értéktelenség értéknek látszik, gyakran kell szem elé állítani azokat az igaz, történelemben kipróbált erőket és értékeket, melyeket az első szent királyunknak jobbja, kardja, palástja, törvényei és koronája képviselnek.

Szent István ma is védi nemzetünket

Szent István Jobbja nemcsak erelye, hanem védőkar is a nemzetünk felett. Élő hatalom, éltető forrás, legyőzhetetlen erő, mely mindig fölemel a csüggedésből, megerősít, ha ingadozunk, utat mutat, ha tétovázunk, szívünköt újból és újból hittel, reménnyel tölti el.

Magyar népünknek az isteni Gondviselés két nagy talentumot adott, melyek kamatoztatása által nagy volt a múltban és naggyá lehet a jövőben is. Egyik: Természetes fekvésénél fogva, védőbástyája a Nyugatnak, erős támasza a keresztény kultúrának és civilizációnak. Másik: Az isteni Gondviselés szívébe oltotta hazájának rajongó szeretetét. A madár fészket, az anya gyermekét, a férfi hitését nem szeretheti jobban, mint ahogyan a magyar mindig szerette hazáját, s ha a mostoha történelmi sors határon vagy tengereken túla dobtta, élte keresztfája mindig a haza utáni honvágy volt. Azonban - a föld a hazának csak teste! A lélek, mely élteti, a nemzet alkotmánya. Az alkotmánynak és törvényeinek mindig a kereszténység kölcsönzött magasabb erőt és tekintélyt. Mindig akkor volt a magyar legnagyobb, mikor együtt ápolta a keresztény szellemet, a hazaszeretetet és messze száműzte a kozmopolitizmust.

Népünkre nagy feladat vár a jelenben és a jövőben is. Nem anyagi téren, nem nyers erővel, nem is fegyverrel, hanem a keresztény magyar tudat szellemi fegyvereivel lehetünk a jövőben kiemelkedő a népek világversenyében, és ez által biztosíthatjuk jövőnket a legnagyobb népkolosszusokkal szemben is.

Reményik Sándor, Erdély nagy költője így üzen nekünk:

*Az egyenruha régi módja elmúlt,
Ma önön színéinkbe öltözünk,
És mégis, mégis hadsereg vagyunk
És folyton fogya mégis megnövünk.*

*És zúgva rontunk ezer gáton át,
Rabföldön, könyörtelen ég alatt,
E vértelen harc döntő ütközet,
S ki itt győz: mégis csak felül marad!*

Ezért fohászodunk Szent Istvánhoz, ebben segítsen bennünket az örök hazából! □

IMASZÁNDÉKOK

Júliusra
1.

Imádkozzunk, hogy a művészek minden tőlük telhető módon segítsenek kortársainak, felismeri a teremtett világban Isten gondviselő szeretetének jeleit.

A művészek gyakorta „szabadon szárnyaló” lelkek, akik azt tartják, semmiféle kötelezettséget, megkötöttséget nem fogadnak el senkitől és semmitől. Tabu nem létezik számukra. Ez a csoport a szellemi szabadságot azonban kiterjeszti a művészeti alakítás - többé-kevésbé - abszolút szabadságra, amelyet megkövetelnek maguknak. Ilyen beállítottság közel áll a gondolkodni képes ember állandó kísértéséhez: „én szabadon meg, mi a helyes, mi a jó, s ezt megfelelő módon ábrázolom is az én tetszésem és elgondolásom szerint”.

Közel áll ez az életszemlélet ahhoz a pont-hoz: „én határozom meg, mit követhetnek-kövessenek az emberek ábrázolásaim hatására”. Ők egyben fel kívánják próbálni tőlük Isten trónjára, aki egyedül szabja meg, mi a jó s ebből kifolyólag miképp cselekedjünk. Kísértetiesen hasonlít e beállítottság az első ember bűnéhez, aki a „jó- és rossz tudásának fájáról” evett, és nem akart urat úrni maga fölött, maga akart jó-rosszat meghatározó úr lenni. Törekvése, mint tudjuk, alapvetően mellé sikerült.

A művészek másik csoportja fejlettebb személyiséggel rendelkezik, ennek következtében képes értelmével befogni: „van egy Úr feletünk, aki meghatározza-meghatározta egyszer s mindenkorra, mi a jó és a rossz. Az ő meghatározásait kell követni és soha nem ültethünk fel helyére, „trónjára”, ahhoz kicsik vagyunk.

Óriási terület nyílik meg zen művészek alkotási mezején: ábrázolni az ember Isten-kapcsolatát, hozzá való viszonyulását, annak következményeit életünkben, munkánkban, beállítottságunkban. Nem utolsó sorban a belőlünk fakadó indítástól ábrázolható Isten viszonyulása hozzánk - szintén annak következményeivel együtt.

Lassan bele nőhettek ez utóbbi csoport tagjai abbéli felelősségükbe: ábrázolásaik az emberek számára útmutató jelként szolgálhatnak. Isten gondviselő szeretetének felismerése és ábrázolása fölséges feladat.

Szent Pál szerint a karizmákat azért kapjuk, hogy másoknak segítségére használjuk fel. Nem öncél.

2.

Imádkozzunk, hogy a keresztényeket ne akadályozzák Indiában hitük nyilvános megvalósításában és az Evangélium szabad hirdetésében.

Vallások sajátossága, hogy tagjaik tudatába igyekeznek „belevenni” a tudatot, az ő vallásuk az egyedül, ami a mennyországba juttatja őket haláluk után. Ez a gyakori „csopordinamikai” jelenség segíti a csoportokat és azok tagjait: maradjanak meg megismert és elfogadott vallásuknál, amibe belenőttek és ott-hon érzik magukat. Ez az oka, sokan érzelmi-leg is kötődnek eddigi vallásuk rendszeréhez, sok élménnyel kötődnek a helyi csoportokhoz, ismerősökhöz, barátokhoz. Atémi más vallásra áruulás számba megy.

Ez az oka annak, hogy ilyen csoportok védik tagjaikat minden féle „más” vallás ellen, ami elhódíthatná hűveiket. E védekezés egyik módja: más vallások munkájának különféle módon való akadályoztatása.

Imádkozzunk, hogy a keresztények szabadon vallhassák meg vallásukat, szabadon hirdethessék az örömhírt.

Augusztusra
1.

Imádkozzunk, hogy a környező világ - mint minden embernek adatott isteni ajándék (Folytatás az 5. oldalon)

ZSOLTÁR GYERMEKHANGRA

*Az Űristen őriz engem
mert az ő zászlóját zengem,*

*Ő az Áldás, Ő a Béke
nem a harcok istensége.*

*Ő nem az a véres Isten:
az a véres Isten nincsen.*

*Kard ha csörren, vér ha csobban,
csak az ember vétkes abban.*

*Az Űristen örök áldás,
csira, élet és virágzás.*

*Nagy, süket és szent nyugalma
háborúnkat meg se hallja.*

*Csendes Ő míg mi viharzunk
békéjét nem bántja harcunk:*

*Az Űristen őriz engem,
mert az Ő országát zengem.*

*Az Ő országát, a Békét,
harcainkra süketességét.*

*Néha átokkal panaszlom
de Ő így szól: „Nem haragszom!”*

*Néha rángatom, cibálom:
tudja hogy csak őt kívánom.*

*Az is kedvesebb számára,
mint a közömbös imája.*

*Az Űristen őriz engem
mert az Ő zászlóját zengem.*

*Hogy daloljak más éneket,
mint amit Ő ajkamra tett?*

*Tőle, Hozzá minden átkom:
hang vagyok az Ő szájában.*

*Lázás hang talán magában:
kell a szent Harmóniában.*

*S kell, hogy az Űr áldja, védje
aki azt éneklé: Béke.*

Babits Mihály (1883-1941)

FRANK MIKLÓS

LENNE EGY KÉRDÉSEM...

A gyónásról - egy kicsit bővebben (V.)

Arra számítottam, hogy a bűnbánat szentségével, a gyónással kapcsolatos fejtegetéseinket ez alkalommal lezárhatjuk. Időközben azonban annyi kérdés, hozzászólás jutott el hozzám, hogy a téma továbbra is foglalkoztatni fog bennünket az ÉLETÜNK hasábjain. Ehhez járul, hogy II. János Pál pápa április 7-én, február 28-án, külön apostoli iratot tett közzé „Misericordia Dei” - „Isten irgalma” címen, amelyben éppen az egyéni gyónás szükségességével foglalkozik. Természetes, hogy erre is ki fogunk térni, annál is inkább, mert a média nemigen méltatta különösebb figyelemre.

A bűnök megvallásáról.

Mindez, amiről eddig elgondolkodtunk, valamiképpen előkészítette a talajt azoknak a kérdéseknek a számára, amelyek a gyónás kapcsán a leggyakrabban vetődnek fel. Vegyünk sorra néhányat.

a) Miért gyónjunk?

A Katolikus Egyház Katekizmusában ezeket olvassuk: „A bűnök meggyónása már pusztán emberi szempontból is föl-szabadulttá tesz bennünket és megkönnyíti kiengesztelődésünket felebarátainkkal. A gyónásban az ember szembe-szül a bűnökkel, melyekben vétésnek bizonyult; így megtörténik a felelősség vállalása, és ezáltal az ember újból megnyílik Isten és az Egyház közössége felé, hogy lehetővé váljon az új jövő” (1455. sz.). „A papnak tett bűnbavallás a bűnbocsánat szentségének lényegi része” (1456. sz.).

A fenti szakasz főleg arra mutat rá, hogy milyen természetes emberi szempontok érvényesülnek a gyónásban, mekkora megkönnyebbülést és felszabadulást eredményez. Persze, ha a gyónásnak csak ez lenne a célja, akkor egy pszichiáterrel vagy bármilyen baráttal folytatott bizalmas beszélgetés is megtenné. De a gyónás az Istenrel való kapcsolat rendezéséről szól. A Veled való kiengesztelődésre irányul. Ezt viszont semmilyen pszichiáter, sem a legbizalmasabb jó barát nem tudja biztosítani csak az, aki erre Istentől kapott felhatalmazást.

Jézus, feltámadása után megjelent apostolainak és így szólott hozzájuk: „Vegyétek a Szentlelket. Akinek megbocsátjátok bűneit, bocsánatot nyer, akinek pedig megtartjátok, az bűnben marad” (Jn 20, 22-23). E szavakkal hatalmat kaptak a bűnök megbocsátására, de Jézus egyben az ő megítélésükre bízta, hogy adva vannak-e ennek feltételei. Ez a hatalom az apostolok továbbadták kézrátétellel felszentelt utódaiknak, a püspököknek, ezek pedig az általuk felszentelt papoknak. Ezt az Egyház történelme folyamán végig követhető megszakítatlan láncot nevezik „apostoli szukcesszió-nak” (folytonosságnak). Vagyis ma is minden püspök és pap lelki hatalmát vissza tudja vezetni az apostolokra, illetve Jézus Krisztusra.

Világos, hogy az ember a bűneit Istennek vallja meg és nem a papnak, mint magánembernek. De a gyónásban a pap nem mint magánember szerepel, hanem az Istentől kapott megbocsátó hatalom jegyében, az Ő szeretetének közvetítőjeként. Ezt mutatja kifejezésre a gyónás bevezető mondat: „Gyómon a mindenható Istennek és Isten helyett, neked lelkiajtám...” A gyónás - akkor is, ha kétségeléstelen van természetes lelki gyógyító hatása is - lényegét tekintve természetfeletti aktus: találkozás Isten irgalmas szeretetével. Ahogy Jézus az egész embert tartotta gyógyításaihoz szem előtt, testét és lelkét, úgy hat ki a gyónás pozitív módon az egész emberre.

b) Hogyan gyónjunk?

A gyónás se nem kínvallatás - ezért nem kell tőle félni, se nem csereügylet - ezért kell a lényegre szorítkozni. Akár a gyónatószékben térdepelünk, akár a gyónóhelyiségben ülünk, Isten jelenlétében, Neki valljuk be vétkeinket. Gyónásunk ennek megfelelően legyen

- *alázatos*: ne kérkedjünk azzal, amit jól csináltunk és ne mentegessük magunkat, hanem ismerjük el, hogy rosszat tettünk - *ez a bűntudat*;

- *őszinte és teljes*: mindent szépitgetés nélkül mondjunk el, ami nyomja a lelkiismeretünket; ne mások hibáit teregessük ki, csak a saját szennyesünket, akkor is, ha szégyenkezzük miatta. Semmi esetre se hallgassunk el valamit, csak azért, mert szégyelljük („Jaj, mit gondol majd rólam az atya...”). A gyónatót semmit se gondol, csak segíteni akar, hogy elkerüljük a rosszat és szorosabbá váljék kapcsolatunk a Jóistennel. Legyünk teljes *bizalommal* feléje, nemcsak azért, mert a gyónási titok még élete árán is kötelezi, hanem mert csak akkor tud igazán segíteni, ha ismer bennünket és körülményeinket. Nem kell mindent részletesen elmesélni, főleg nem a szexualitás terén, de minden súlyos bűnt, kivétel nélkül, lényegére szorítkozva és lehetőleg szám szerint (pl. hetenként, havonta kb. hány-szor) be kell vallani. Ha a gyónatót valami kérde, nem kíváncsiságból teszi, hanem mert ez bizonyos esetekben számára kötelező. Semmi esetre sem szabad neveket említeni. Ha valami fontos dolog kifelejtettünk, ne aggódjunk miatta, hanem említsük meg a következő gyónás alkalmával.

Ha valaki mégis *szántsándékkal* kihagyott valamilyen súlyos bűnt, gyónása érvénytelen és minél hamarabb meg kell ítélnie;

- *jövő felé irányuló*: a gyónás a bánattal lezárja a múltat és a jövő felé fordít. Kell tehát az elhatározás a bűnök és a hozzájuk vezető alkalmak kerülésére és a jóvátételre (erősfogadás és elégtétel). Ha ezek közül bármelyik hiányzik, a gyónás érvénytelen.

c) Milyen gyakran gyónjunk?

A gyónás a megtérés szentsége, az Istenhez való visszatérésé, ha valamilyen súlyos bűn által eltávolodtunk Tőle. Mindenképpen helyes, ha ezt nem halogatjuk, hanem az első lehetséges alkalmat megragadjuk, hogy visszatérjünk Isten szeretetébe (a „kegyelem állapotába”). De akkor is, ha ez nem lehetséges mindjárt, legalább indítsuk fel a szeretetből fakadó „tökéletes bánat”-ot.

Az Egyház közel 800 éves előírása szerint minden hívő keresztény *évente legalább egyszer*, mégpedig a húsvéti időben - Hamvazószerda és Pünkösöd között - gyónja meg bűneit, különösképpen azért, hogy ebben az időben tiszta lélekkel járulhasson az Úr asztalához, a szentáldozáshoz. De ez valóban a minimum. A keresztény ember, akinek a szeretet-kapcsolata Istennel szívügye, nem fog azok közé tartozni, akik csak akkor mosakodnak, ha már ragadnak a kosztól. Ezért ajánlják a lelki élet ismerői a havi szentgyónást, főleg, ha valaki gyakrabban jár áldozni, pl. vasárnaponként. Ezt persze mindenki maga dönti el, saját lelki igényeinek megfelelően.

A rendszeres lelki életet élőknel mindenesetre megfigyelhető, hogy így kezdenek gyakrabban gyónni, nem mintha mindig valamilyen súlyosabb eltévélődés fordulna elő, hanem éppen ellenkezőleg: mert a bűnbánat szentségének kegyelmi ereje segítségével jobban tudnak küzdeni

DR. MEHRLÉ TAMÁS OP

KÉTEZER ÉV, DE MI UTÁN

Ratzinger bíboros Sorbonne-i konferenciája a kereszténység igazságkérdéséről

2. rész

Az igazság igénye

Századunk kezdetén Ernst Troeltsch filozófiai és teológiai tanulmányaiban azt a megállapítást tette, hogy a kereszténység bensőleg feladta az igazság birtoklásának kezdeti igényét. Szerinte a vallás mindig bensős kapcsolatban van egy adott kultúrával, mely neki sajátos jellegű ad és melytől nem tud szabadulni. A kereszténység az európai kultúra talaján nőtt fel, úgyhogy Isten-fogalma Istennek csak az Európa felé forduló arcát tükrözi. Ezért semmi értelme nincsen annak, hogy a kereszténységben rejlő igazságtartalomra rámutassunk, ezt legfeljebb Isten tudná tenni, aki minden teremtményi különbség alkotója. Az ember természeténél fogva vak az isteni lét megismerése szempontjából és meg kell elégednie azzal, hogy a maga módján valamit megéssz Istenről. Minden vallás másképpen fogja fel Istent és egyik sem ér többet, mint a másik.

Am a vakonszületett ember is tudja, hogy nem azért született, hogy vak legyen, és ezért nem szűnik meg kutatni vakasága okát, és mindent megtesz, hogy megszabaduljon tőle. Az ember azt sem tudja elfogadni, hogy elhibázott teremtményként jött volna a világra, aki arra van ítélve, hogy ne tudja, miért létezik, miért született. Az ember csak látszólag tud beletörődni értelmi vakaságába, mert az igazságról való végleges lemondás, végleges lemondást jelentene önmaga helyes ismeretéről is.

Ezért szükséges, mondja Ratzinger, hogy ismét feltegyük a látszólag elavult kérdést, hogy mi a kereszténységnek az igazságjellege? De hogyan tegyük ezt? Kétségtelen, hogy a teológiának tüzetesen kell megvizsgálnia, hogy milyen értékűek a természetudomány nevében a keresztény igazság ellen felhozott ellenvetések. Másrészt, egyetemesen fel kell vázolnunk a kereszténységnek lényegét, vallástörténeti jellegét és az emberiség létében elfoglalt helyét. Ratzinger főként azt akarja felderíteni, hogy a keresztények maguk történelmi létük kezdetén, hogyan ítélték meg a többi vallások világában a hitbeli igazság birtoklására irányuló igényüket. Ezért fontosnak tartja, hogy Szent Ágoston felfogását tanulmányozzuk, aki maga vitába szállt a Krisztus előtti században élt zstoikus *Marcus Terentius Varron* (116-27) rendszerével.

Varron szerint Isten ehhez a világhoz tartozik, amennyiben a lelke. De ezt a valóságot nem tisztelhetjük, mert a valóság és a tisztelet két különböző rendhez tartozik. A valóságot, melyet nem mi alkotunk, értelmünkkel fogjuk fel, a tiszteletet az általunk felállított szokások rendjéhez tartozik, melynek nincsen semmi köze az

hibáik ellen, és mert apróbb hütlenségek-re, elcsúszásokra is jobban felfigyelnek.

d) Kínél gyónjunk?

Természetes, hogy szentségi gyónás csak papnál végezhető, mert felszenteléskor - mint fentebb jeleztük - csak ő kapta meg a bűnbocsátás hatalmát, csak ő oldozhat fel bűneinktől. Ez a hatalma akkor is megvan, ha ő maga is bűnös ember. Ennél fogva rá is vonatkozik a gyónás kötelezettsége.

Gyónni minden papnál lehet, de tekintve, hogy a bűnök megvallása bizalmi kérdés is, mindenki szabadon választhatja meg, kihez fordul. Ez különösen akkor válik aktuálissá, ha valaki rendszeresen gyónik. Ilyen esetben ajánlatos ugyan-

(Folytatás a 3. oldalon!)

értelemmel felfogott dolgok létezéséhez. Nem istenek teremtették a világot és az emberi szokásokat, hanem az ember vezette be a vallásos szokásokat az emberek társadalmi jóléte érdekében. Ezért a vallás lényegében egy politikai jelenség.

Varron háromfajta „teológiát” azaz Isten-magyarázatot különböztet meg: a mitológiát, a polgárit és a természetet. A *mitológiai teológiának* a szereplői a költők, akik kitalálják a vallásos meséket. A *polgári teológia* szereplői a nemzetek, melyek elrendelik az istentiszteleti szokásokat. A természetes teológia szereplői a filozófusok, akik a természetet értelmezik. Ennek megfelelően a mitológiai teológia működési tere a színház, a polgári a különböző városok és a természetes a világmindenség. A mitológiai teológia tartalma a mese, a polgári az istentiszteleti cselekmények, a természetes az istenek.

Mivel azonban a nemzetek a tűzzel, vagy számokkal, vagy atomokkal azonosították az isteneket, melyeket nem lehet tisztelni, azt kell mondanunk, hogy az istenek, mint valóság nem léteznek. Tulajdonképpen ez a természetes teológia nem egyéb, mint a racionalizmus végső diadalaként történő felszámolása az isteneknek. Mivel azonban a polgárok érdeke, hogy valamilyen istenben higgyenek és mivel Varron idejében a politikai hatalom elég erős volt ahhoz, hogy a vallási szokásokat a polgárokra rákényszerítse, Varron nyers realizmusával elismeri ennek a vallásnak a jogosultságát. A neoplatonizmus hamarosan más megoldást talált, melyet Juliánusz császár felhasznált a régi, római vallás visszaállítására kísérletében. Elismeri, hogy amit a költők mondanak, annak csak képletes értéke van, amit nem szabad valóságban értelmezni. Csak képek, azonban mindazok számára, akik a misztikus egyesülés királyi útjára nem tudnak lépni, mégis hasznosak, mert a kifejezhetetlen isteni valóság elérésének valamelyes megközelítést jelentik.

A keresztény hit alapja az ismeret

Érdekes megállapítanunk, hogy Szent Ágoston, aki ismerte Varronnak a vallások hármass felosztására vonatkozó felfogását, hová osztja be a kereszténységet. Ágoston habozás nélkül a kereszténységet nem mesebeli képek és misztikus sejtelmek, nem is a politika világába, hanem az *észbeli megismerés* vonalára helyezi, melyet Varron természetes teológiának nevez. Ebben Ágoston folytonosságban van a II. század keresztény teológusaival, akik Szent Pál areopagi beszédét követve, a teológiát az ószövetségi bölcsességgel hozzák kapcsolatba, melynek az előkészítője nyilvánvalóan nem a különböző vallások voltak, hanem a józan filozófiai gondolkodás. Ebből az következik, hogy a kereszténység nem az ész ellensége, hanem segítőtársának fogta fel magát. A kereszténység tehát nem a demitologizáló ész áldozatának tekintendő, hanem ellenkezőleg a demitologizáló ismeret győzelmének. Az igazi vallás az egyedüli igaz Isten kinyilatkoztatásán alapul és ezért arra is alkalmas, hogy kiküszöbölje a tévedéseket. Ezzel kapcsolatos a kereszténységnek az egyetemes érvényesülésre irányuló törekvése. Ez magyarázza meg azt is, hogy a kereszténység miért tűnt fel a többi vallások szemében túrheterellen igényű vallásnak s miért került még az ateizmus hírébe is. A keresztények ugyanis abban a tudatban, hogy vallásuk az egyedüli igaz Isten kinyilatkoztatásán alapul, nem fogadták el a többi vallásokkal való egyenértékűséget. Ez a hit már az ószövetségben is található, hisz a zsidók is vallásukat egye-

temes értékűnek tartották. Ez a vallás a nem-zsidók körében is hódított, mert Istene nem elvont fogalom volt, hanem személy, aki megszólítja az embert és vele kapcsolatba lép, hogy vallásbeli igényeit is kielégítse. Ennek ellenére a zsidó misszió mégsem volt teljesen egyetemes értékű, mert a zsidó fajhoz volt kötve. Ezt a kötöttséget Jézus megszüntette és így a zsidó monoteizmus most már, mint keresztény monoteizmus indulhatott hódító útjára.

Az első századok egyik legfontosabb és legérdekesebb keresztény képviselője volt *Jusztinus*, a vértanú püspök (meghalt 167). Mint filozófus kereste az igaz Istent. Végül a zsidóságban, majd a kereszténységben megtalálta. Úgy érezte, hogy a kereszténység felvétele miatt nem kellett megtagadnia a filozófiáját, ellenkezőleg általa lett igazi, igazságbíró filozófussá. Kezdetben a teológiáról alkotott fogalom még nem volt annyira precíz, mint manapság az egyházi körökben. Mi az igazságkutatást nem csak a tartalma szerint nevezzük filozófiának vagy teológiának, hanem formálisan aszerint, hogy tudásunkat honnét merítjük. Ha csak természetes értelmünk munkájának a gyümölcse, akkor filozófiának nevezzük, ha Isten kinyilatkoztatásán alapul, akkor teológiának mondjuk. *Varron* a háromfajta teológiáról beszél, pedig inkább filozófiának kellene neveznünk a természetes ésen alapuló megfontolásait, *Jusztinus* pedig filozófiának nevezi értelmi rendszerét, pedig inkább teológiának kellene mondanunk, mert Isten kinyilatkoztatásából meríti. Megbocsátható azonban ez a pontatlanság, mert filozófia alatt nem akadémiák, pusztán teoretikus rendszert értett, hanem egyben praktikus életművészetet, a helyes élet és halál művészetét, melyet a hit ismerete nagyban elősegíti. Még a XIV. században is *Nicolas Cabasilas* a bizánci teológiájában is ezt a félreérthető elnevezést használta.

Folytatjuk

Madridi levél

MEDDIG?

„*Bolgr ortodoxok a pápát a szenvedő Krisztussal hasonlítják össze*”, írta egy spanyol lap. Egy másik II. János Pál „*fájdalmas keresztútjáról*” beszélt. Egy harmadik a Vatikánt ábrázoló rajz alá ezt a rosszmájú szöveget tette: „*Nem kellene a kereszténység központját máshová áthelyezni és itt öregothotni létesíteni?*” Mintha a Szentatyia 96. külföldi útja kapcsán egészségi állapota érdekelt volna legjobban. Milyen régen volt, amikor érkezésekor a repülőtéren térdre borult, hogy megcsókolja az ország földjét... És ki emlékszik ma arra, hogy megválasztásakor egyenesen túl fiatalnak tekintették? Akkor 58 éves volt s mesélik, hogy egy biboros így szellemeskedett: „*Szentatyát kell választanunk, nem Örök Atyát!*” Hát igen, eljárt az idő...

A pápa régóta nem maga írja beszédeit, jegyezte meg valaki, ami különben nem újság. Az állam- és kormányfők nem maug szokták tenni, nincs is rá idejük. De a Szentatyia ezúttal már nem is volt képes a szöveget felolvasni s valóban sajnálatos képet nyújtott. S itt kezdődött a véleménykülönbség. Egyesek a kiharítás, az önfeladás meghatározás példás képét látják benne. Mások viszont kinosnak tekintik ezt a látványt, s úgy vélik, nem öregbíti sem az Egyház, sem feje tekintélyét. Természetes, hogy ilyen körülmények között felvetődött a pápa lemondásának gondolata, amire a középkor óta nem volt példa. Egyesek tudni vélik, melyik lengyel kolostor nyújtana neki hajlékot.

Másrészt érdemes volt ekkora erőfeszítést vállalni olyan ország meglátogatásával, melyben összesen 120 katolikus él és püspökség sincsen? Egyszerűbb és ol-

II. JÁNOS PÁL PÁPA UTAZÁSAI

Azerbajdzsánban

II. János Pál pápa a nyár elején meglátogatta az azeri katolikusokat és Bakuban megáldotta az új templom alapkövét. Azerbajdzsánban jórészt lengyel és német eredetű katolikusok élnek, akik a kommunizmus idején csupán az ortodox egyház égisze alatt tudták gyakorolni hitüket, mert az utolsó katolikus templomot még Sztálin utasítására 1937-ben felrobbantották. A rendszerváltás óta ismét szabadon gyakorolhatják vallásukat és ennek eredményeképpen nőtt is az egyházközség taglétszáma.

Bulgáriában

A pápa Azerbajdzsán után Bulgáriát kereste fel. A bolgár katolikusok központja Plovdiv, ahol becslések szerint csaknem 100 000 katolikus él. A városban ünnepei szentmisét mondott a szabad ég alatt és boldoggá avatott három bolgár papot, akik fél évszázaddal ezelőtt vértanúhalált szenvedtek hitükért. Mindhármukat az államrendőrség embertelenül megkínozta, mielőtt 1952. novemberében koholt vádak alapján kivégezték őket. Útja során a Szentatyia a rilai kolostorba ellátogatott és Bulgária védőszentjének, a rilai Ivánnak sírjánál elismeréssel méltatta az ortodox szerzetesek hitvallását. Rilába elkísérte az ortodoxok plovdivi metropolitája is, akinek jelenlétében a pápa a keresztény egység előhírnökének nevezte. A régóta tervezett oroszországi látogatás előkészítése szempontjából fontos bulgáriai útra némileg árnyékokat vetett az a hívós fogadtatás, amelyben *Maxim* szófiai ortodox pátriárka részesítette a katolikus egyházat. Az országban élő bizánci rítusú katolikusoknak viszont óriási meglepetést szerzett azzal a relikvia tartóvá formált keresztel, amely XXIII. János pápa egy csontiját tartalmazta. A néhai pápa ugyanis 1924 és 34 között - mint fiatal diplomata - a szófia nunciatúrán képviselte a Vatikánt.

V. A.

Ischia szigetén

II. János Pál pápa 142. olaszországi lelkipásztori látogatását tette május 5-én a Nápolyval szemben fekvő Ischia szigetére. A gyógyító melegforrásairól híres sziget nagy számban vonzza a közép- és észak-európai turistákat. A pápa 15 ezer hívő részvételével mutatott be szentmisét. A jelenlévők egy része 600 halászbárkán helyezkedett el a part mentén. Homíliájában a pápa a vendégszeretet keresztény értékeiről beszélt. „*Ha ember-társaink keresztüli is megtapasztaljuk Isten szeretetét, készségesebbé válunk annak követésére, aki tanítványait a vég-sőkig szerette*” - mondta többek között.

csőbb lett volna az azerbajdzsáni katolikusokat mind repülőgépre tenni és elvinni Rómába. (Az ötlet „szellemes”, de nem érdemel hosszabb kommentárt.) Bulgária esetében legalább fogadta az ortodox pátriárka, amire nem hajlandó a moszkvai.

Mi lesz a folytatás? Elmegy a Szentatyia Kanadába? Érinti Mexikót és Guatemalát? Augusztusban Lengyelország, szeptemberben Horvátország szerepel az útitervben. A Vatikán szócső szerint a pápa „továbbra is kész utazni, míg a teste bírja, bár meg kell hallgatnia munkatársai véleményét”. Állítható azonban még, hogy „bírja”?

Sok újságíróval szemben nekünk, hívő betűvetőknek van egy nagy előnyünk: meg vagyunk róla győződve, hogy Krisztus helytartója elhatározásait nem egyedül, de nem is csak munkatársaival, tanácsadóival hozza s döntése a legjobb lesz mind maga, mind, az Anyaszentegyház számára. Ennek tudatában mondjunk érte egy miatyánkot!

Rónai Zoltán

Londoni levél

EGYHÁZ ÉS HIT

A brit katolikus püspöki tanács közel múltban megtartott ülésén egyetlen napirendi pont szerepelt: soha nem volt még ilyen alacsony a papnak jelentkezők száma. Felmerült a kérdés, túlélik-e a válságot a papnevelő intézetek, bekövetkezhets-e, hogy a hétből néhányat végül fel kell számolni. Lehetséges, hogy az angliai szemnariumok közül keletit bezárnak, hogy megmentsék a római és a spanyolországit. Angliában és Wales-ben jelenleg 5600 katolikus pap működik, hatvan éven nem volt ennyire kevés. 1971-ben még kétezerrel több volt a papi kar létszáma. És csak negyvenyolc kispap készült a felszentelésre. A visszaesés indokát a cölibátusban keresik.

Érdekes, hogy Nagy-Britanniában százötven katolikus pap házas, családos. Ugyanis amikor az anglikán egyház engedélyezte nők pap-szentelését, százötven pap váltakozásképp áttért katolikusra.

A hét brit papnevelő intézetnek, egyenlően elosztásban, 224 növendéke van. Fenntartásuk egyenként mintegy fél-millió fontba kerül évente. Az intézetekhez beosztott paptanárokra nagy szükség lenne a parókiákon is. Novemberig nem lesz ismeretes, mit határozott a püspöki értekezlet, de bizonyos, hogy egyes intézeteket össze fognak vonni.

A papi nőtlenség fogadalmát talán valóban tényező a kispapság számának visszaesésében. A cölibátus elleni vélemény-nyilvánításairól ismert teológus, John Wijngaards, most új hivatkozási alapot kapott az anglikán egyházból jött, nőspapok befogadásának tényszerű. A megoldás azonban bizonyára nem itt rejlik. Változik a papnak jelentkezők jellege. Érettebb férfiak jelentkeznek, (a szemnariumi növendékek átlag életkora harminchárom év) és erős elszántsággal. Sokan közülük nem katolikus születésűek, s volt az életüknek hitetlen szakasza is. Az *Opus Dei* vagy az ifjúság 2000 mozgalomhoz csatlakozva találták meg hitüket és döntöttek a papi hivatás mellett.

Egy Amerikában nem rég megjelent könyv szerzője elemzi a jelenséget és rámutat, hogy a katolikus ifjúsági mozgalmak révén papnak jelentkezők gondolkodása hagyományörző értelemben, de meglehetősen konzervatív, tehát az amerikai szemnariumokban nagy elméleti viták dúlhatnak a liberálisabb eszméket valló professzorok valamint a cölibátus, a pápa feltételezett szerepe és a szexuális morális abszolút sérthetelensége mellett kiálló fiatalok között.

Most olvastam az Oxfordban élő gondolkodó, Leszek Kolakowski tanulmányát a filozófia és a vallás jövőjéről. Bevezetőjében elmondja, hogy Gagarin után a második szovjet kozmonauta, Titov, útjáról visszatérve tudtára adta az emberiségnek, hogy óriás térségeket bejárva, semmiféle istennel nem találkozott, tehát jó lenne, ha tapasztalatát felhasználnák a tudományos ateizmus terjesztésére. Kolakowski megjegyzi, hogy bölcs ember lehet, aki azt hiszi, hogy ha kissé eltávolodunk a Földtől, akkor megpillantunk a világűrben egy ősz szakállú öregurat, és az kijelenti nekünk, meghozza lehetőleg oroszul, hogy „én vagyok a Jóisten, én mondtam tollba a Bibliát.”

A lengyel filozófus ezután elmélkedni kezd a hívők és szép gondolatokról ju el. „A vallásos hit az ember bizalmát fejezi ki az élet iránt, azt az érzést, hogy a világnak, a létnek értelme van. És ezért nem tűnik el, a racionalisták profécia ellenére sem. (...) A mai Európa egyáltalán nem egyedülálló eset a történelemben, ha a vallásos szemlélet apályát szemléljük. Volt már ideje apályának, dagálynak is. De a vallás nem haldoklik.”

Az lenne tehát kívánatos, hogy a választást minél többen tekintsék az élet értelme melletti hivatásnak, s ehhez kapcsolódva támadjon fel egyesekben a papi elhivatottság érzése. Ebben a szellemben nyit a brit katolikus egyház irodát szeptemberben, ahol a papi pálya gyakorlati kérdéseiről kaphatnak minden részletre kiterjedő felvilágosítást érdeklődő fiatalok vagy kevésbé fiatalok.

Sárközi Mátyas

Filippo Strofaldi püspök, Ischia főpásztora korábban hívta a pápát, maradjon pár napig a sziget vendége, mert a gyógyvíz igen jót tenne jobb térde izületeinek. A meghívást azzal hátrította el, hogy tennivalói sokasága nem engedi meg ezt a kezelést.

Délután nyolcezer fiatalal találkozott a Szentatyia. Arra buzdította őket, hogy legyenek a Föld sója, a világ világgossága. Emlékeztette őket a torontói ifjúsági világtalálkozóra.

A Szentatyia ezzel megkezdte tervezett lelkipásztori látogatásainak sorát. Egész napos programja és a tűző napsütés meglehetősen igénybe vette.

Zenit

LENNE EGY KÉRDÉSEM...

Folytatás a 2. oldalról

nál a papnál megmaradni, mint állandó gyóntatónál. Ő ismeri a helyzetünket, nehézségeinket, gyengeségeinket és így tanácsaival jobban tud irányítani bennünket, elősegíteni lelki fejlődésünket.

Avilai Szent Teréz, a lelkiélet nagy mestere szerint az ember száz pap közül válassza ki gyóntatóját. Gondolom ez még az ő korában, a XVI. században se ment könnyen. Manapság a nagy paphiány miatt, főleg, ha valaki nem városban él, egy ilyen tanácsnak csak jellekes értelme van. De ha van alkalmunk rá, jól tesszük, ha keressünk olyan papot, akit egyénisége, lelkesége, képzettsége alkalmasnak tesz, hogy rábizzuk magunkat, lelkünk vezetését.

A kelkivezető azonban nem szükségszerűen azonos a gyóntatóval, sőt az sem szükséges, hogy pap legyen. Ismerek a lelkiélet terén különösen járatos apácákat, de a világiakat - férfiakat és nőket - is, akikhez sokan fordulnak tanácsért, vagy kéri meg őket kelkivezetésre. Ők természetesen nem adhatnak feloldozást, de a kelkivezetés esetében nem is a bűnök állnak a középpontban, hanem az Istennel való kapcsolat, az imaélet elmélyítése, a törekvés a lelki haladásra.

e) És ha nincs mit győnni?

Ez is megeshetik, akár azért, mert valaki nincs tudatában a hibáinak, vétkeinek, mivel a lelkiismerete túl kevésbé érzékeny és észre se veszi, ha helytelen gondolt, mondott, vagy tett, akár pedig azért, mert túlságosan - hála Istennek - nem történt olyasmi, amit meg kellene győnni. Az első esetről volt már szó a lelkiismeret kapcsán (2002. áprilisi számunkban), a második viszont gyakori azoknál, akik igyekeznek rendszeres lelki életet élni: a tudatos súlyos bűnök egyre inkább elmaradnak. Maradnak az ún. bocsánatos bűnök, vagyis azok, ahol nem igazán fontos kérdésben, vagy nem szabad elhatározással, tehát nem tudva és akarva vétettünk Isten szándéka, parancsa, rendje ellen. Ezeket meg lehet győnni, de nem kell: a tökéletes bánat a gyónáson kívül is eltörli őket. Az ilyenek is zavarhatják viszonyunkat Istennel. Ezért jól teszi, aki ezeket is Isten elé tárja. A gyónás és feloldozás kegyelme felzárkóztat bennünket ezeknek a gyarlóságoknak a béklyóitól és új lendületet ad azon az úton, mely Istenhez vezet. De gyónás akkor is lehetséges, ha valóban nem történt volna az utolsó gyónás óta még bocsánatos bűn sem; ilyenkor az ember visszatérhet már régebben meggyónt bűneire, újra kérve ezeket Isten bocsánatát. Így aztán mindig nyílik lehetőség a szentségi találkozásra Isten irgalmas szeretetével. Aki egyszer rájött, milyen erős és segítség a gyakori gyónás az önénevelés és lelki haladás terén, az nem fogja abbahagyni, mert minden gyónással új szakasz kezdődik az életében.

(Folytatjuk)

Gyermekeknek

ÉLNI AZ ÚR KARJAIBAN

Bizonyára találtál már olyan mondatot olvasmányaidban, melyről azt gondoltad: Ez olyan tömör és olyan fontos neked, hogy egy életre meg akard jegyezni. Sok diák ilyenkor azonnal leírja egy papírra az adott idézetet vagy rögtön bemásolja naplójába, hogy meg is tanulja. De nemcsak a diákok tesznek így, hanem a felnőttek is. Konyhában, a napi tennivalók táblájára tűzve, vagy dolgozószobák íróasztalára kinagyítva gyakran olvasni ilyen mondatokat híres emberektől. Csak rájuk kell pillantani és máris eszünkbe jut a fontos mondanivaló.

Ilyen fontos mondat volt a választott nép életében a következő: „Halld Izrael: az Úr, a mi Istenünk az egyetlen Úr! Szeresd Uradat, Istenedet teljes szívedből, teljes lelkedből és minden erődből.” Ezt a mondatot nem kisebb személy, mint maga Isten nyilatkozta ki Mózesnek, meghagyva neki, hogy közölje népével.

Isten ezen szavait meg kell tanulni és gyakran ismételni kell, hogy mindig tudatosítsuk magunkban hozzá való kötődésünket. A választott nép ezt annyira komolyan vette, hogy kis pergament papírra írta és tartóba helyezve szíjjal a homlokára és bal karjára erősítve viselte imádságai végeztékor.

Isten szavára hallgatni áldást jelent az embernek. Ha ezt megtesszük, jól fog menni sorunk és bízhatunk abban, hogy feladatainkat teljesíteni tudjuk.

De azt sem titkolja el Mózes, hogy ha ellenkezőképpen döntenék, pórul járunk. Döbbenetes mondatban tömöríti e gondolatot a Biblia ószövetségi része: „Íme, áldást és átkot ajánlok fel ma nektek: áldást, ha engedelmeskedtek az Úr, a ti Istenetek törvényeinek, és átkot, ha nem engedelmeskedtek...” Ilyen szavakhoz nincs szokva a fülünk. Sokan ma is azt gondolják, hogy Istennek lehet alkudni mindenben. Ha ezt és ezt megígérem neki és azt (vagy abból valamit) megteszek, akkor én is elvárhatom, hogy min-

den úgy történjen, ahogy én akarom. Isten viszont nem automata. Vele nem lehet „üzletet kötni” saját elképzeléseink szerint. És azt sem ígérte meg, hogy megpróbáltatás és nehézség nélkül élhetünk itt a földön. De abban bízhatunk, hogy ő a javunkat akarja. Mindezt viszont nem a pillanatnyi kedélyállapotunknak megfelelően, hanem örök üdvösségünket tartva szem előtt. Olvasmányaim közepette találtam én is egy szép történetet, melyből Isten biztató ígérését nagyon megtanultam.

Egyszer valaki azt álmodta, hogy az Úrral együtt menetelt az úton, miközben életének egyes eseményei villantak fel előtte az égbolton. Két sor lányomot látott élete poros útján haladva egymás mellett: a sajátját és az Urét...

Mikor az utolsó jelenethez érkezett, visszatekintett a lányomokra és észrevette ekkor, hogy az út folyamán gyakran csak egy pár lányom volt tisztán látható. Arra is felfigyelt, hogy ez életének legkeservesebb szakaszainál fordult elő. Bántotta a dolog, hiszen ő igyekezett a szeretet parancsa szerint élni, s mégis úgy tűnt, hogy most élete eseményeit szemlélve az Úrban is csalódnia kell. Megkérdezte az Urat: „Uram, te megígérted, hogy ha egyszer elhatároztam magam a követéséred, Te mindig velem jársz életem útjain. És íme, a legnyomasztóbb esetekben csak egyetlen sor lányomot látok az égbolton. Nem értem, hogy éppen akkor hagyta el volna el, amikor a leginkább szükségem volt rád?...”

Az Úr így felelt: „Drága gyermekem, én szeretlek Téged és sohasem hagytalak el. A megpróbáltatások idején, amikor annyira szenvedtél s amikor csak egy sor lányom látta életed egén, akkor én karjaimba vettem és úgy hordoztalak.”

További jó tanulást kívánva az Úr iskolájában, üdvözlettel,

József atya

Fiataloknak

MA SEM LEHETETLEN

„Nem kell elmenniük, ti adjatok nekik enni.” (Mt 14, 13-21). A Biblia körében Máté evangéliumát olvastuk. Az első kenyérszaporítás története kapcsán egy, az első hallásra furcsa kérdés vetődött fel: valóban megtörtént mindez? Őt kenyérről és két hallal jóllakik ótezer ember, s még marad is belőle tizenkét kosárral...

A legegyszerűbb válasz erre a kérdésre ez lehetne: természetesen, megtörtént! Isten mindenható. Ő nem ismer lehetet-

lent... Az evangélisták feljegyezték Jézus csodáit, mindent úgy, ahogy történt, azért, hogy bizonyítsák: Jézus Isten Fia, aki megjelent az emberek között. S ez így igaz. Ez a döntő, alapvető üzenet, örömhír mindenki számára.

Tovább elemezve Máté evangéliumának a kenyérszaporításról szóló történetét, egy másik, rejtett gondolatot fedeztem fel. Egy felszólítást, ami nemcsak a tanítványoknak, apostoloknak szól. A tanítványok aggódó szavaira Jézus ezt válaszolja: „ti adjatok nekik enni.” Ti, te gyétek, úgy, ahogy tőlem láttátok. Ti, a Krisztus-követők, a keresztény ember, aki hasonló akar lenni Mesteréhez. Jézus többi csodájára gondolva - vakok látnak, betegek gyógyulnak, feltámad Lázár, Jairus leánya, Kánában jótíz borra változik a víz - szintén igaz a fel szólítás: Ti adjátok... Ti te gyétek... Mert ami akkor lehetséges volt, ma sem lehetetlen! Csoda történik, amikor kenyeret törünk az éhezőknek, amikor beteget ápolunk, amikor vigasztaljuk a szomorúakat, amikor valakinek a szomját oltjuk vagy megfogjuk a haldokló kezét. Mennyivel szebb lenne a világ, ha hinni tudnánk a csodákban. Ha hinni tudnánk abban, hogy Jézus a mi kezeink által akarja folytatni művét a világban. A kérdés nem a kételkedő valóban így történt, hanem egyszerűen csak ez: merünk-e, akarunk-e csodákat tenni úgy, ahogyan Ő.

Pál atya

ELSŐ SZERELMEM ÉS A TÖBBI...

Ötévesen szerettem bele Sand Dickbe, aki akkor tizenöt volt (akkor?? - persze, azután is, mivelhogy regényhősről van szó).

Elnézgettem a könyvben föllelhető képeit, s azonnal megállapítottam, hogy arcai nagyon különböznek egymástól. Némelyek valóban gyermekifjút, mások azonban meglelt férfit ábrázolnak. A piros, agyonforgatott kötet tulajdonképpen édesanyámé volt (1912-es Franklin-kiadás), de aztán én örököltem, s hogy az „aktus” hivatalos legyen, meg is található az „első rész” üres baloldalán, hogy „Saáry Évi, 1936. január 11-én, Anyukától”.

Makón tartózkodtam annak idején, a keresztanyámmal, aki - mint jól kereső számvetőségi főtanácsos felesége és gyermektelen - ráért velem bíbelődni. Ő kezdte el egy unalmas őszi napon a „Tizenöt éves kapitány felolvasását, bár mindjárt az elején aggodalmaskodva megjegyezte, hogy én még „túl kicsi vagyok hozzá”, és „nem fogok érteni belőle semmit”.

- De azért csak olvassuk! - erősködtem, s nagyfigyelmesen végighallgattam azt is, ami valóban komplikált és titokzatos volt számomra, mármint hogy a Vándor nevű brick-gőlette a déli szélesség 43°57' és a nyugati hosszúság 165°19' alatt horgonyzott, mielőtt elindult volna kalandos útjára.

Am a nehéz részeket gyorsan áftuttunk, s a vitorlás (a „brick-gőlette”) már ott hánykolódott az óceán vizén, haragos hullámoktól ostromolva. Aztán lassan megismerkedtem az utasokkal is, akik régi idők szokása szerint hónapokra, évekre indultak el az ismeretlenbe, anélkül, hogy rádióval, telefonon hírt adhattak volna magukról hozzátartozóiknak. Ha elmentek, elmentek, s aztán vagy megérkeztek valahová - vagy sem. Elég volt, ha valaki (jelen esetben a bűnöző Negoro) mágnest tett a hajó iránytűje mellé, s már meg is változott a tervezett útirány.

De nem Verne izgalmas történetét akarom elmondani, hanem a regény rám gyakorolt hatását a makói üvegezett-ve-randás ház antik bútorai közt, az egyre hosszabbá váló novemberi estéken... Minden nap olvastuk. Valahányszor keresztényám belefáradt és abba akarta hagyni, nyakába csimpaszkodva kérleltem:

- Még egy kicsit! Csak két oldalt! -, s mikor a könyv végére értünk, kategorikusan kijelenttem:

- Kezdjük elölről!

Háromszor, négyszer ment ez így végbe, s szegény keresztanyám bánni kezdte, hogy - más, koromhoz illőbb nem lévén kéznél -, pont ezt a kötetet találta lenni a polcra.

Noha fogalmam sem volt róla, mi rejlik a sejtelmes számok mögött, lassan kívülről fűjtam: „déli szélesség... nyugati hosszúság...”

Szerettem a háborgó óceánt, az árbocrecsont, vitorlaszaggató szeleket, később pedig a gőzölgő, liános afrikai dzsungelt (mert a gonosz Negoro végül is odavette az utasokat), s Sand Dicket, aki a cethalásatról soha vissza nem tért Hull kapitány helyett - naivan és tapasztalatlanul, de férfierei illő elszántsággal! - vette át a vitorlás parancsnokságát.

A legvonzóbbnak a „kezdébe vette a görbe kést...” feliratú rajzon találtam (nemes profil, villogó szempár), bár a kés egyáltalán nem volt „görbe”, sőt... nálunk is használt, közönséges disznóölő szerszámnak tűnt.

A kötet azóta lapjaira hullott, s a címlap felírását, miszerint a szöveget „franciából” Szász Károly fordította, már alig lehet elolvasni.

Svájcban köttem meg be újra, miután valami kedves rokonom kihozta Budapestre. Itt most is előttem az asztalon. Áhíttal nézegetem.

Nem volt-e életem folyamán minden utamba kerülő férfi egy kicsit Sand Dick, vagy jobban mondvá, az Ő halovány mása, mert a regényhőst nem tudta soha senki utolérni!? Nem kísértett-e bennem a Vándor viharverte árnya valahányszor útra keltem - nem beszélve a végtelen bolyongásokról!?

Álmodtam volna-e egyetemi éveim alatt az egyenlítői őserdőkről, oda mentem volna-e dolgozni, amikor alkalmam kínálkozott rá, ha...???

Zárkóztott, hallgatag kislány voltam, de tele robbanó fantáziával!

Vajon, sejtik-e a felnőttek, hogy zsenge korban egy olvasmány életre szóló élmény és vezérlő csillag lehet?? (Vagy ezt már kiölte a televízió? Nincs idő és alkalom erős benyomásokot szerezni, azokat alaposan megemésztetni, vissza-visszakérődni. A gyermek növekedésével, a káros növekedik csak a lelkében, hogy aztán... aztán...?)

*

Érdekes tapasztalataim vannak a könyvekkel! Egyesek hosszan élnek, mások meghalnak. Egy darabig (bizonyos környezet melegében) beszélnek, aztán elhallgatnak. - Néha örökre.

Író-ember ragaszkodik a könyvtárhoz, mert számára „élmény a műveltség” és nem „az idomítás csodája”, hogy szabadon idézzem Márait. Mi sem természetesebb hát, hogy igyekszik Magyarországról is Nyugatra menteni kedvenc íróit. Csak az a baj, hogy ezek, a gyakran háborús repesz-roncsolta, rozoga kötetek nem mindig „találják föl” magukat az új környezetben, az Ex Libris vagy a Francia Könyvklub egészen más ízlést tükröz, sokkal díszesebb ruhába bújtatott kiadványai között. De különösen a TV-készülékre tekintenek idegenkedve. Félnek tőle, és - megvetik. Parvenünek, sznobnak, fölöslegesen locsogónak találják.

*

Az összes Verne! Arannyal cirkalmazott, vörös fedőlapok (az eredetiek szegényes utánzatai), vagy világosbarna vászonborítás. Benedek Elek Magyar mese- és mondavilága! Shakespeare márványos, fehér pergamenben! Egy zsebkönyv József Attila és Dante Isteni színjátéka, amit 45 karácsonyára kaptam! De nagyon büszke vagyok az 1927-es dátumú Kincsesház-szavalkókönyvre is! Olyan versek vannak benne, melyek manapság már sehosem találhatók: A fogoly lengyel, Pán halála, Gedő-vár asszonya, Karthágói harangok... és sok más.

*

Azt hiszem, az ember csak fiatal korban tud igazán olvasni, tökéletesen koncentrálni (amikor még friss a szelleme, és nem gyötirik másfajta gondok!). Középszkolai olvasmányai maradnak meg benne „egy életre”.

Csak véletlenül került most a szemem elé, amit Szerb Antal a könyvtárról mond. Befezésűl hadd álljon itt ez a pár békítő-gyönyörű mondat:

„Oly jó tudni, hogy minden a helyén van, és minden olyan távoli és személytelen. Kedvek és vágyak jönnek-mennek, mint a nyugtalan turisták, de a földiánok csak ülnek egyhelyben, és barátságosan várják az olvasó századokat. Autóbuszok, taxik, metrók rohanva hordják, transzparensek üvöltik az élet piszkos anyagcseréjét - a könyvtár a tisztaság”.

Saáry Éva, Lugano

Kéziratokat, fényképeket nem örzünk meg, nem küldünk vissza.

A szerkesztőség

AZ IGE

Vigyázzatok ma jól, mikor beszéltek, És áhitattal ejtsétek a szót, A nyelv ma néktek végső menedéketek, A nyelv ma tündérvár és katakomba, Vigyázzatok ma jól, mikor beszéltek!

E drága nyelvet porrá ne törjétek, Ne nyúljon hozzá avatatlannal Senki: ne szaggassátok szírmait A rózsafának, mely hóban virul. Úgy beszéljen ma ki-ki magyarul, Mintha imádkozna, S aranyat, tömjént, myrrhát hozna!

És aki költő, az legyen király, És pap, és próféta és soha más, Nem illik daróc főpapi talárhoz, S királyi nyelvhez koldus-dadogás.

Vigyázzatok ma jól, mikor beszéltek, Vigyázzatok: a nyelv ma szent kelyh, Ki borát issza: Élet borát issza, Előre néz s csak néha-néha vissza -, S a kelyhet többé nem engedé el! 1925

Reményik Sándor (1890-1941)

A Giotto-freskók helyreállítása

Március végétől újra látogathatók Giotto helyreállított, művészettörténeti jelentőségű freskói a padovai Scrovegni-kápolnában. A vatikáni Sixtus-kápolna és a milánói Utolsó vacsora után újabb itáliai művészeti remek mekkáit meg az enyészettől a kulturális kormányzat és műpártoló nagy cégek összefogása révén.

A dombolagozott kis kápolna aranyol csillagokkal teletűzdelt mennyezeteinek híhetetlen kétsége az első pillantásra magával ragadja a látogatót. Azután körbetekintve a falakon három sorban összesen 103 táblakép - Mária és Jézus életét ábrázoló jelenetek a kánai menyegzőtől a Golgotáig -, a hátsó falon pedig egy megdöbbentő Utolsó ítélet, Michelangelo jó kétszáz évvel későbbi nagy művének mintája és előképe. Összesen mintegy 900 négyzetméternyi freskó, a középkor legnagyobb festője, Giotto di Bondone legfontosabb, alkotóművészete teljes kibontakozását jelentő munkája, amely nyolc hónapig tartó, gondos helyreállítás után most ismét látogatható a padovai Scrovegni-kápolnában.

Giotto mintegy három évig dolgozott a falképeken, és 1305-ben készült el velük. Amikor a kis épületet megtámadta a talajvíz, és a freskó néhány részletét szinte a felismerhetetlenségig tönkretette a falakban felkúszó nedvesség, valamint a rájuk rakódott szennyeződés, a helyreállítás - 1,9 millió euró (1 euró = 243 forint) költséggel és kétszáz restaurátor munkájával - szinte az utolsó pillanatban mentette meg az enyészettől az európai festészet kezdetének tekintett műalkotást.

A kétszáz fős restaurátorcsapatot vezető Giuseppe Basile professzor szerint a freskók új életre keltek munkájuk nyomán. Mintha kődfátyolt emeltek volna le róluk, laposnak, élettelennek tűnő apró részletek is meglevenedtek. Basile húsz éve tanulmányozza Giotto technikáját, megfigyeltte az egész kápolnát beragyogó azúrkekség tükrit (a festett felületek mintegy 30 százaléka kék), és rájött, hogy az egyes jeleneteket elválasztó, festett építészeti elemek is részei a műnek: segítenek a látót teremtani. A helyreállításnál a legnehezebb probléma a nedvesség eltávolítása volt úgy, hogy közben a festmény ne károsodjék. „Új anyagokat kísérleteztünk ki, olyan nedvesszívó vakolatot, műgyantákat, festékeket, amelyek lehetővé tették, hogy az eredeti a legjobban megközelítő eredményre jussunk” - mesélte a professzor, a római restaurációs intézet igazgatója a RAI televíziónak.

A Scrovegni-kápolnában lévő freskók helyreállításának egyszer már neki-rugaszkodtak, most azonban annak a hatvanas évekből próbálkozásnak a nyomait is el kellett távolítani, mert az akkori technikák nem voltak alkalmasak maradandó és az eredetét visszaadó megoldásokra. Nincs azonban teljes egyetértés abban, vajon joguk volt-e a restaurátoroknak pótolni a 700 éves műremek itt-ott hiányzó, már megsemmisült részleteit.

Giotto híhetetlenül modern volt a maga korában, jelentette ki a padovai helyreállítás egyik kezdeményezője, Vittorio Sgarbi kulturális államtitkár - maga is művészettörténész, aki sokszor szélsőséges és provokatív nézetekkel borzolja a kedélyeket. Sgarbi nélkül mindenesetre aligha lett volna felújítás; ő volt az, aki elindította a munkát, amikor megtudta, hogy a város villamosvonalat akar építeni a kápolna mellett,

Esztergomi kincseink Kölnben

Laikus látogatók talán nem is sejtik, hogy múzeumaink leltári anyaguk jóval nagyobb hányadát őrzik raktárakban, mint amennyi az állandó vagy időszakos kiállításokon a nyilvánosság elé kerül. Ezekre a „rejtett tartalékokra” olykor azért is szükség van, hogy egy-egy hazai vagy külföldi kölcsönzés, világjáró vándortárlat rendezése miatt lehetőleg ne kelljen megbontani hosszú esztendőkre szóló házi bemutatókat. Alaposan igénybe vette a pártját ritkító Esztergomi Keresztény Múzeum, illetve az ottani bazilika egyházművészeti gyűjteményének nyilvános kiállításait és raktári készletét is az a sok nemzetközi vállalkozás, amely a millennium jegyében született itthon és a határokon túl: Gondoljunk csak a Duna menti limes életét bemutató, Augusztustól Attiláig elnevezésű összeállításra, az Európa közepe 1000 körül avagy a Bajorország és Magyarország ezer éve című reprezentatív tárlatokra! A római Vatikáni Múzeumban vendégeskedett az a magyar kereszténység ezer éve című olasz és magyar darabokból összeállított anyag, amelynek egy részét most a Magyar Nemzeti Múzeumban láthatjuk. Joggal említette a sajtótájékoztatóján Cséfalvay Pál kanonok, az Esztergomi Keresztény Múzeum főigazgatója, hogy manapság nem kell feltétlenül a Dunakanyarba záródokolnia annak, aki európai hírvé és rangú műveket akar látni egyházművészetünk ezeréves történetéből. A németek hetek, hónapok óta reklámozták: az április 13-21. között tartott Kunstmesse-t.

Az alapot és az ötletet az adta, hogy két magas rangú kölni egyházi személyiség és műgyűjtő a XIX. század folyamán jelentős mértékben közreműködött a szóban forgó esztergomi gyűjtemény gyarapításában. Egyikük Alexander Schnüttgen (1845-1918) teológus, aki 1837-től kölni kánonok volt, évtizedeken át hozta létre egyházi gyűjteményét, és ebből 1883-ban adott át értékes anyagot Simor János bíboros, esztergomi hercegprímásnak, ami jelentősen hozzájárult az akkoriban formálódó múzeum arcélinek kirajzolódásához. A másik német személyiség, Johann Anton Ramboux (1790-1866) festő és műgyűjtő, az itáliai fal- és táblaképek hivatalos másolója, 1843-tól pedig a kölni Wallrafersche Kunstsammlung konzervátora, akinek elhunytja után hagyatékát elárverezték; és ennek egy része Magyarországra került.

A vaskos katalógusban Hato Küffner mutatja be Esztergom és Köln című tanulmányában a két egyházi központ kulturális kapcsolatát. Nem feledkezünk meg Czobor művészettudóval és -ismerő teológus 1883-as kölni utazásáról sem - akinek úti beszámolóját 1993-ban fordította németre Andrea Stapel -, és ezzel rávilágít az akkori Európa műkereskedelmi vérkeringésére. Czobor személyesen látogatót a Schnüttgen-gyűjteményben, és örömmel jelentette a hazaiaknak, hogy „szinte mesésen előnyös áron”, 12.800 márkáért sikerült bevásárolnia

tovább veszélyeztetve az amúgy is roszaga építmény. A kulturális kormányzat mellett bankok, nagyvállalatok járultak hozzá az idei év talán legnagyobb európai művészeti eseményét jelentő helyreállítás költségeihez, de a legnagyobb szponzor a lottót rendező állami szerezsejték-vállalkozás, a Lottomatica volt. A Scrovegni-kápolnát csak előjegyzéssel lehet megtekinteni, 25 fős csoportokban; a belépő 11 euró; és telefonon vagy interneten lehet jelentkezni.

HVG

egész sor templomi műremeket az esztergomi múzeum számára. Hat kereszt, három kehely, két füstölő (az egyik román stílusú, már áttört példány) szerepel a beszámolójában, aztán egy rejtélyesnek számító pomellum illetve két értékes, fából faragott és festett szobor Szent Magdolnáról és Szent Katalinról. A Mária Magdolnát ábrázoló középkori plasztika is visszatér most Kölnbe a vásár időtartamára.

Cséfalvay Pál az esztergomi bazilika kincstárának ismertetése során szól a legkorábbi kincsekről (például a IX. századi ovális hegyikristályról a belevészt keresztre feszített jelenettel), a román, gótikus és barokk kor ötvösművészetéről, a XIX. századi gyűjteményről és a textiliákról: Magyarzatát illusztrációk kísérik. Az 1875-ben megnyitott Esztergomi Keresztény Múzeum krónikájában a katalógus a középkori német, osztrák és magyar piktúra és szobrászat mellett kitér az itálaira, illetve a németalföldre is, a barokk kor ismertetése után pedig az iparművészettel zárul a tanulmány. Itt szintén számos reprodukció szemléleti a Rajna partján vendégeskedő Duna menti egyházi gyűjtemény gazdságát, sokrétű európai kapcsolódását.

Magyar Nemzet

Olasz történezs a magyar választásokról

A Vatikáni Rádió Európa falak nélkül c. olasz nyelvű műsorában a magyar választások eredményeit elemezte Roberto Morozzo della Rocca professzor, aki kelet-európai történelmet tanít a római egyetemen. Óraingához hasonlította azt a jelenséget, amely az elmúlt évtizedben annyi egykori kommunista országban volt tapasztalható, többek között a balti államokban, Horvátországban, Szlovéniában, Romániában, Lengyelországban, Albániában és most Magyarországon. Az első szabad választások után szinte törvényszerűen egymást váltották az illegylenkénti ciklusokban a demokratikus, illetve a posztkommunista kormányok, amelyek most szocialistának vagy szociáldemokratának nevezik magukat.

A professzor kifejtette: Magyarország esetében több paradox szempon van. Az a tény, hogy a tőzsde azonnal pozitívan válaszolt, abban a pillanatban, amikor már lehetett érezni, hogy kormányváltásra kerül sor, szintén paradox, hiszen Nyugat-Európában általában, amikor baloldali párt vagy koalíció nyer, a részvények árfolyama csökken. Magyarországon az ellenkezője történt. Minden bizonnyal azért, mert a pénzügyi spekuláció körei elégedettek ezzel a győzelemmel. Az is furcsa, hogy a forint értéke csökkent, minden bizonnyal azért, mert várhatóan a kormány leértékeli a valutát, hogy kedvezzen a kivitelnek. Az olasz történezs leszögezte: Orbán Viktor miniszterelnök olyan gazdaságpolitikát folytatott, amely megvédte a nemzeti érdekeket. Ez az új kormány úgy látszik, hogy ellenkező politikát kíván folytatni. Tehát minden valószínűség szerint a nemzetközi tőke sok magyar vállalatot vesz majd. Azt még nem lehet tudni, hogy ez jó lesz-e Magyarországra számára, vagy sem, mert ez nagyobb munkanélküliséghez vezethet. Egy másik szempont, ami meglepő ezen a választáson, az az, hogy a távozó kormány kiváló gazdasági teljesítményt valósított meg, és most majd az irányítást átvevő kormány aratja le ennek a teljesítménynek a gyümölcsét, amelyek döntőek voltak abban, hogy Magyarország közeledjen az Európai Unióhoz.

A professzor a franciaországi választásokra utalva következőket mondta:

Talán a magyarországi választások eredménye kissé más lett volna, ha később kerül rájuk sor. Európában ugyanis általában jobbközép kormányok jutnak hatalomra az utóbbi időkben. Magyarország pedig éppen ellenkező irányt választott. Talán ez annak is a következménye, hogy a választási kampány főleg belpolitikai kérdések körül zajlott, népszavazássá vált a két politikai erő között. A történezs szerint ami a politikai csúcsot illeti, talán lesz változás az olasz-magyar kapcsolatokban, mivel az olasz miniszterelnök, Berlusconi eléggé szoros kapcsolatban állt Orbán miniszterelnökkel. Ennek ellenére, Berlusconi pragmatikus politikus, és ha azokra a jelentős gazdasági érdekekre gondolunk, amelyek a két ország között fennállnak, akkor az is lehetséges, hogy nem történik változás a gazdasági együttműködésben. Sőt, azt is el lehet képzelni, hogy az olaszok ebben az új helyzetben még inkább befektetik tőkéjüket Magyarországon, ha igaz az - és erről még majd meg kell győződnünk -, hogy az új kormány kevesebb akadályt gördít a külföldi tőke magyarországi beáramlása elé, eladja, sőt, kiárusítja a magyar vállalatokat.

VR/MK

IMASZÁNDÉKOK

Folytatás az 1. oldalról.

- tisztelete növekednek az emberek tudatában és a világ közvéleményében egyaránt.

A környező világ szennyezéseiről illetve tisztaságának helyreállításáról naponta olvassunk híreket, cikkeket, hallunk szakvéleményeket rádióban, látunk dokumentációkat a képernyőn különböző szerkesztőségek feldolgozásában. Németországban például évente vizsgálják az ország élő fáinak károsodását, pusztulását fajták szerint. Minden évben hivatalosan nyilvánosságra hozzák a százelekben mért „fák pusztulását” a parlamentben.

Természetesen a folyamat elején felmerült a kérdés: milyen anyagok, tényezők okozták a növények s a közben mellőlük felsorakozott levegő, víz, ózonréteg és így tovább szennyezését és pusztulását, valamint ezek káros hatásait a földünk lakóira. A talált tényezők civilizációk vívmányai, amelyek kibocsátásának eredményeként mindig erősebb mértékben szennyeződik a természet a földön, a levegőben, a tengervízben.

Megfogalmazódott a követelés: állítsuk meg a szennyeződést, fejlesszük vissza és fejlesszünk oly technológiákat, amelyekkel lassan tisztábbá tehetjük környezetünket - ha az eredeti tisztaságot nehéz is lesz elérni.

Ehhez szükséges a természet, a környező világ tisztelete, amelyet Isten ajándékként kaptunk s felelősséggel tartozunk érte. Ne hagyjunk hátra a következő generációknak egy megmérgezett, elrontott és elcsúfított világot; az isteni szépség természetben mutatkozó eltorzított képét.

2.

Imádkozunk, hogy a világ nagy nyomor-nyegedeiben a missziós tevékenység enyhítse az igazságtalanságok okozta szenvedést és mozdítsa elő az ott élők teljes személyi kibontakozását.

Különösen elszegényedett - vagy még nem vagyonsodott - népek nagyobb és nagyvárosaik szélén gyakran alakulnak nyomor-nyegedek, ahol elképzelhetetlen szegénységben élnek tízezrek, százezrek. A szegénység vidéken keletkezett, ahol a földművelés nem képes megteremteni azt a minimumot, ami egy-egy család eltartásához szükséges. Remélik, a közelebbi-távolabbi nagyvárosban találnak munkát és kenyeret családjuk számára. Ez a remény legtöbbször nem teljesül - létre jönnek a nyomor-nyegedek.

Szeretési rendek észlelték az emberi nyomor és szegénység égből kiáltó igazságtalanságát. Szerény lehetőségeikhez képest segítenek élelmiszerrendelkezésre bocsátásával, ruházzal, iskolák felállításával, szakma tanulás berendezésével s még sok mindennel, missziós igehirdetéseik mellett.

Az emberi javak igazságtalan elosztásán így próbálnak enyhíteni az önfeláldozó gyakran hősiességű fők. Imádkozunk mindnyájukért.

Fejős Ottó

Vajda Gyula, Bukarest

KÖRÖSI CSOMA SÁNDOR ÚTJÁN

Furcsa gyermek voltam. Nem értettek a felnőttek, s én csodálkoztam, miért nem értenek. Gyermekeim az egész nap csak játszottak, én pedig a könyveket bújtam, ha csak időm volt rá, mert ha nem olvastam, akkor a rám szabott házi munkát végeztem vagy a bölöni erdőben kószáltam, kerestem a tündérmesékben olvasott csodálatos helyeket, ahol megküzdehettem volna a hétéfű sárkánnyal és kerestem a griff madarat, hogy a hátán bejárjam a kerek világot. Korai olvasmányaim közé tartozott a Biblia, aztán Verne fantasztikus regényei, a Kőrösi életét bemutató irodalom, a magyar klasszikusok művei. Elhatároztam, folytatnom kell azt az utat, amelyet Kőrösi elkezdett, de a végzet nem engedte meg neki, hogy végig járja.

A gondviselő jó volt hozzám, segített végig járnom az utat.

A soknemzetiségű Kína északi és észak-nyugati zónájában valamint a Mongol fennsíkon, az Irtisz, Orkhon, Tula és Szelenja folyók mentén, Kr. e. a III. sz.-ban hatalmas birodalmat alapított a hun törzsszövetség, melyben a fő törzs az ugurok őseinek tartott, majd bizonyított, dingling volt. Az első hun nagy vezér Modu chanyu (más néven Buka, Mode, Modó), aki a legenda szerint apját Toumant (Tuman) megölette, így került a trónra. Modu-ig választották a chanyut. Ő bevezette a dinasztikus rendszert, utódai már örökölték a trónt. Az egyetemes Hun birodalom Kr. e. 209-től Kr. u. 46-ig maradt fenn. 255 év alatt 22 chanyu uralkodott. Hajdan szinte az egész Északkelet- és Közép-Ázsiára kiterjedt, szomszédait rettegésbe tartó Hun Birodalom a belső villongások és trón-viszályok meggyengítették. A már egyesített Kína a Qin dinasztia idején ellenük építette fel a Nagyfalat. Bár kezdetben a Qin és Han dinasztia nem sok sikerrel állt ellen a félelmetes szomszéd támadásainak, Kr. e. 140-ben a már megerősödött Hán dinasztia belső császár súlyos csapást mért a viszálykodó hunokra, ugyanakkor ő és utódai békes lépésekkel is próbálták, nem is sikertelenül megnyerni a hun uralkodók barátságát: hercegnőt vagy udvarhölgyet küldtek ágyasnak a chanyu részére. Leghíresebb közöttük Wang Zhaojun, akit a Kr. e. 58-ban trónra került Huanxian chanyu vett feleségül. A Hán császárral békülékeny chanyu vetélytársai elűzték, de a kínai császár segítségével újból visszafoglalja a trónt. A Nyugati Hán dinasztia bukása után, az őt követő Keleti Hán dinasztia (Kr. u. 25-220) első éveiben a Hun Birodalom újból megerősödik és szövetségbe lép a mai Kína észak-keleti tartományjaiban élt xianbei törzsekkel. Megtámadják és hűbéressé alacsonyítják a Han-birodalmat. Győzelmük gyümölcsét nem sokáig élvezték, mert az időközben megerősödött Han dinasztia már megvert csapást mért a hunokra. A már korábban két részre oszlott hunok déli törzsei Kr. u. 89-ben a Han dinasztiaval szövetségbe léptek északi testvéreik ellen. A belső viszályok marcangolta északi hunok nem bírtak ellenállni a szövetségesek támadásának és Kr. u. 91-ben végzetes vereséget szenvedtek. Ezt követően az északi hunok egy része nyugati irányba vándorolt. Több ágra szakadtak. Egy részük tovább tengődött a Mongol fennsíkon és Dzsungáriában, majd újból oszródás után egy tekintélyes csoport nyugat felé Európába indult. Attília vezetésével Pannóniába jöttek. Az ők történetét és tetteiket mindannyian ismerjük. Az Ázsiában maradt északi hunok még sokáig jelentős szerepet vállaltak a térség történelmének formálásában. A déli hunokat lassan asszimilálta a kínai népesség, amelynek előbb a nyelvét és kultúráját vették át a hunok, majd tudatlag is egybeolvadtak velük. Ezt megelőző, a kínai birodalom belső ellentétét kihasználva, a déli hunok is alapítottak néhány kérészerűtlen államot, császárságot, de már kínai (hán) nyelvűek voltak.

Az északi hunok a törkökkel, hol hadakoztak, hol pedig szövetségesek. Egymás nyelvét, zenéjét eltanulták. A VIII. sz.-ban tekintélyes államot alapítottak az északi hunok utódai, neve Huihe vagy Huihu és a IX. sz.-ig létezett. Tibeti törzsek hódították

meg ezt az államot. Kr. u. 970-ben szabadulnak meg tőlük. Ezt követően Ganzhouban egy újabb Huihu állam alakul, amely több mint 150 évig létezett. A XI. sz.-ban a Xixia császárság végérvényesen megdöntötte Huihu államot, a népesség egy része a mai Kína Gansu Tartományának nyugati övezetébe Shazhouba (mai nevén Dunhuang) menekült. E csoport mai utódai a jugurok. A tőlük nyugatabbra élők a mai ujurok. A legrégebbi türk nyelvű könyvek a Huihu állam fennállása idején születtek. A nyugati jugurok és ujurok nyelve az altái nyelvcsalád türk csoportjához tartozik, míg a keleti jugurok az ugyanahhoz a családhoz tartozó mongol nyelvekhez áll közelebb. A két csoport nyelve közt nincs nagy különbség, könnyen megértik egymást. Életformájukat tekintve, az ujurok már több mint ezer éve letelepedtek, és főleg földműveléssel foglalkoznak, míg a jugurok nagy hányada még ma is nomád pásztor.

A hunok és utódai, a jugurok és ujurok ősi hite szerint az Ég (Tengri vagy Tenger) és a Föld a fő istenségek, a chanyu a Tengri (Ég) fia. A kínai krónikák feljegyzéseiből tudjuk, hogy a hunok chanyuje azt állította magáról: „Ég felkente, hunok nagy chanyuje vagyok” vagy „Ég és Föld szültötte, Nap és Hold felkente, hunok nagy chanyuje vagyok”.

Három nagy sátoros ünnepük volt: 1) Újév: e napon a törzsfők és vezérek a chanyu jurtájába gyűltek ünnepelni. 2) V. hó valamelyik napján, ősiüknek Chunweinek, valamint az Égnek és Földnek áldoztak. 3) IX. hó az őszi hálaadás, lovak, állatok és emberek számbavétele.

Az ősök imádása, a lélek halhatatlansága hitük egyik alap pillére volt. Tisztelték az Eget és a Földet, félték a szellemektől. Halottaikat használati tárgyaikkal, szolgáikkal együtt temették el. Reggel a Naphoz, este a Holdhoz és a Csillagokhoz imádkoztak. Újholdtól holdtöltéig harcoltak, holdtöltétől újholdig visszavonultak a harcok mezejéről. A nomád jugurok, bár az idők folyamán, akár elődeik a dinglingek, huihuk és még sok más néven emlegetett, de lényegében egy fajból való törzsek, sámánista ősi hitük mellett rendre átvették a manicheisták, tűzimádók, nesztorianisták, buddhisták és ujurok egy részük a mohamedán hitet, az új vallás mellett megőrizték régi hitüket. Évente kétszer mutatnak be áldozatot Tengri (Ég) istennek: 1) Hold Újévkor, egy teljes hónapot át a táltos-jós (sámán, saját nyelvükön yehezhi = jehözs) házról-házra (jurtától-jurtáig) jár bemutatni az áldozatot. 2) Ősz előn, augusztus 8. körül, de ekor csak oda megy a jós, ahova meghívják. Az áldozat kellékei: 9 kupac gabona, 9 olajmécse, egy darab juh, egy köteg édes krumpli és szalagokkal tele aggatót fűzfág. A sámán táncleptekkel körbejárja az áldozati kellékeket, közben tejet és vajat szór a levegőbe, és varázsigéket mormol. Végül felborítja az olajmécseket és az így keletkezett láng fogszalagok formájából kiolvassa, mi vár a házigazdára. A községi áldozatot az Ebonak, illetve Aobaonak nevezett földhalmon mutatják be. A nyugati jugurok és az ujurok mohamedánok, többségük szunita. A keleti jugurok buddhisták.

Körösi úti célja jugur föld és Ujguria volt. Kalandos vándor útját kénytelen volt megváltoztatni. A Dél-Nyugat Tibetben és Kalkuttában eltöltött évek után Lhaszába indult, hogy onnan közelítse meg a keresett ősházat, de Darjeelingben lelkét visszaadta a mindenségnek.

1957 nyarán indultam az első útra. Sunan Jugur Nemzeti Autonóm Megyeét vettem célul. Lanzhouig vonattal utaztam. Onnan a helyi hatóság képviselői egy terepjárával vittek a jugurok lakta vidék felé. A régi kocsi hamar bedöglött és kénytelenek voltunk lóháton folytatni az utat az első jugur jurtáig. A gazda örömmel fogadott, büszkén mutogatta szép szőnyegeikkel díszített jurtáját, juhait, lovait. Egy bárányt vágott tiszteletemre, amit aztán nyáron is lehet rúdon sültöttek meg. Kumisz is került a köcsögbe, ami feloldotta a házigazda nyelvét. Elég jól beszélt kínaiul. A magyarokról nem hallott, de amikor elmondtam, kik és mik vagyunk, szeme felvillant, arca

Floridai jegyzetek

Augusztusban zárva

Klein bácsi soha nem zárta be a boltját hosszabb időre. Amikor az időverte, öreg faajtót becsukta, tudta az egész falu, a kései vevőt az udvarra nyíló konyhán át engedték be a petróleumszagú specerájba, ahol a főfősrutól a füstölt szalonnáig, a kovászos uborkától a kocsikeletig kapható volt minden. Nem, Klein bácsi álmában sem gondolt arra, hogy hetekre bezárjon, és nyaralni menjen.

A gondolatra megütötte volna valamikor az osztrák meg a bajor kiskereskedők is. És bolondnak tartják, aki eléjük vetíti a jövőt: a boltjaikat ZÁRVA cédulával ellátó, nyaraló önmagukat. Mert, hogy Párizsban rezg az a szokás, hogy az olasz utakat, vonatokat augusztusban a nyaraló tulajánok özönlik el és francia Rivierát a londoni taxifósokhoz Paradicsomának nevezik, az lehet. De, hogy ez a könnyelmű „nyaralósi” őket, szorgalmas, spórolós polgárokat nem fogja elkapni soha, az biztos. Az meg egyszerűen lehetetlen, hogy idővel éppen ők lepjék el az Adria partjait. Később pedig, amikor oda már nem „lehet” menni, mert mindenki odajár, értsd, az összes szomszéd meg ismerős, akkor gondolnak egyet, repülőgépre kapnak és meg sem állnak az Indiai-óceánig, Kenya, Tanzánia: tenger, napozás, leégés, szafári, oroszlan.

Írásom címe: AUGUSZTUSBAN ZÁRVA jelzi, a „bolt”, amiről szó lesz egész hónapra becsuk. Szélnék ereszt mindenkit, rendes és „rendetlen” munkatársakat, vagyis az önkénteseket, hiszen amikor az éjszakai „lehülés” megfelel a dél-kaliforniai nappali maximumnak, ki ne akarna egy kicsit ellőgni.

felderült és boldogan mesélni kezdett. Hiszen mi rokonok vagyunk. A régi időkben őseink egy része napnyugta felé indult szarvasra vadászni, azóta sem tértek vissza. Az őregek azt mesélték, hogy a hegyeken és vizeken túl, megközelíthetetlen távolságban országot alapítottak. Ha te közülük való vagy, akkor a testvérünk vagy. Késő éjszakába nyúló énekek fűszerezett mese est volt. Előkerült a sip és lőfejtű négy húros hangszere. Mintha székegy népdalokat, balladákat énekeltek volna, annyira hasonló volt a dallamuk a Bölönben tanult dalokhoz. Augusztus lévén a fent leirt szertartást is végig nézhettem.

1984 szeptember végén indultam a második nagy útra, Ujguriába. A 6.000.000-s ujurok több mint ezer éve földműveléssel foglalkoznak a sivatagos vidéken megjelent oázisokban. Ők már tudták, hogy kik a magyarok. A tizedik türk törzs utódaikat tartanak bennünket. Büszkén mutogatták a tufáni mecsetjüket és a hajdani Huihu kaganátus palotájának romjait, ahol a VII. - VIII. sz.-ban a híres selyem út haladt el. Elvitték a feltárt régi sírokhöz meglekinteni a természetes módon formálódott múmiákat. Tudtommal Kiszely István antropológus ezen múmiákból vett mintákat végzett gén elemzések segítségével kimutatta, hogy a múmiák embertanilag a magyarokkal rokon néptől származnak.

1992 augusztus. Lhaszai utam. 3.500 m tengerszint felett. Nappal szinte kibírhatalatlan meleg, éjszaka hideg. Kolostorok és paloták sokasága. A templomokban nagy a nyüzsgés. Hívők százaai áldoznak, imádkoznak a Buddha szobrok előtt, hatat akasztva Avalokitesvara nyakába, karkjaira. Gyerek láma egy kis ketreben fadóbot ver és monoton hangon zöngi a mantráját. A hívők több száz km távolságról jönnek. A dalai láma trónusán csak a láma fényképe látható. A könyvületes Avalokitesvara megtestesítője, a dalai láma 1959 óta él száműzetésben, de a tibetiek lankadatlanul reménykednek, hiszik, hogy a dalai láma visszatér. Kissé lehagolt, hogy a velem elbeszélgető lámnak nem hallottak Kőrösi Csoma Sándorról. Annál nagyobb volt örömem, amikor Beijingbe (Peking) visszatérve a Guangji kolostor könyvtárában egy Taiwan kiadott Buddhista enciklopédia hosszú tanulmányban mutatja be Kőrösit.

Az út örök, az utas halandó.
Utaz vagyok, halandó,
Örök úton haladok a végtelen felé.
Elbukom vagy meghalok!
Folytassátok utamot!
Vár a végtelen!

2001. november 12.

De ez a „bolt” másrészt is kiugrik a sorból, ugyanis a floridai Sarasotában működő WOMAN'S EXCHANGE jótékony célú „bizományi”. És valóban jótékony, mert jól jár, aki idehozza felesleges holmiját, és az is, aki itt vásárol.

A belvárosban álló hatalmas „bizományi” egy 1962-es kezdeményezésnek köszönheti a létezését. Akkoriban az üzletelviség egyetlen szobából állt és a napi „forgalmat” kétjegyű számkal jelezte. Az intézmény által kiadott szórólap szerint: a szerény vállalkozás idővel 12.000 négyzetméter nagyságú épületté nőtte ki magát és az eladásokból ezreket vesz be - naponta. Az elmúlt évek során több mint három millió dollárt adományozott egyéneknek és intézményeknek. Támogatja többek között a Nyugati Parti Szimfonikus Zenekart, a sarasotai Operaházat és Balett Társaságot. Több színház szerepel a listáján, valamint az arra érdemes diákoknak ösztöndíjakat osztanak ki.

Racionálisan dolgozik a WOMAN'S EXCHANGE. A gárdája hat állandó alkalmazottból és háromszáz önkéntesből áll. Az önkéntesek száma persze függ az évszakok változásától. Téli, amikor a hideg vidékekről ide húznak a „hómadarak”, alaposan megnő, míg a hőméréséket emelkedésével fordított arányban fogy.

A WOMAN'S EXCHANGE-ben naponta legalább ezer cikk cserél gazdát az olcsó nyaklántól, fülbevalótól a hatalmas ebédlőasztalig, nyolc székkel, majd tízezer dollárért. Csiszolt pezsgőspohár, meissen figurák, konyhaedény, állólámpa, hintaszék, bébi- és gyerekholmi, ruhák, övek, kiegészítők tömege. Van itt minden: Limoges és Sévres porcellán, Hummel-figura, Tiffany yoyo, zenélő teknősbéka, kínai tucátúr, csinos japán teakészlet. Csak böngezni kell - és figyelni.

Az önkéntes munkatársak között nagy az összetartás. Ami a legfontosabb, nagyon szeretnek idejönni. Az egyik kedves hölgy a házassága révén került Londonból New Yorkba. A telet húsz éve Sarasotában tölti. Hogy egy napra is kimaradna a „Bizományi”-ből? Ugyan, miért, amikor 88. évében olyan jól bírja magát! A másik még rajta is túlélt. Századi születésnapjáról a helyi újság fényképes cikket közölt, a WOMAN'S EXCHANGE díszlevelét adott a tiszteletére. Mindenki ismeri, a vevők is. Megcsodálják éles esztét, mindig szép frizuráját, ápolat külsejét. „Role modell” - mondják - és annak is érzik.

A vevők és a „személyzet” képviseli egész Amerikát. Aki netán tanulmányozni szeretne a különféle amerikai nyelvjársásokat, jöjjön el ide. Jól szórakozik majd a New York-in, a széles dallamos new-orleansin, a kaliforniai meg texasin. Ebben a környezetben a németes, franciás, japános, lengyeles és magyaros angol külön színtörténet jelent.

A „R”-eket gurgulázó francia vevő valószínűleg varrónő. Pontosan tudja, milyen ékszerre, díszre van szüksége, hogy „feldobjon” velük egy ruhát. Az amerikai-magyar házaspár európai útja előtt ugrik be, hogy ajándékot találjon a rengeteg hazai rokon gyereknek.

Egy ősz hajú nagymama már júliusban a karácsonyra gondol. Megkapja a szemét a tömeg gyűrű közül kikandálók Miké egér. Csodálkozik az elárusító, hiszen az elegáns, idős hölgyhez igazán nem illik a csillogó rubinszemű, nagy fülű, arannyal futtatott Miké-fej. De megveszi. Mennyire örül majd neki a kis unokám karácsonykor - mondja - és mosolyogva vonul vele a pénztárhoz.

Akadnak azonban még a nagymamáknál is előrelátóbbak. Két barátónó vásárol. A karjukon csillognak az olcsó karkötők, minden ujjukon gyűrű. Több óras böngezés után végül az egyik barátónó megjelenik egy vasból készült, díszes, fekete tárgyal. Mondd, csak nem vetted egy urnát?! - kérdi nevetve a társa és rámutat a különös holmira. De igen - feleli az új tulaj. Jó lesz majd Bobnak. - De hiszen Bob még él! - álmélkodik a barátónó tágra megrézt szemekkel. - Persze, hogy él. De addig... virágot tartok benne. - Hát nincs aranyos, előrelátó kis felesége Bobnak?

Bitskey Ella, Sarasota, FL.

FERENC JÓZSEF KORÁBÓL VALÓ BALLADÁCSKA

Az omnibusz fedélzetén
Láttuk meg egymást, ön meg én
Tavas volt a ligetben.
Liget... Körönd... és Oktogon,
Csak néztük egymást olvadón
Mi ketten.

Amíg a két ló baktatott,
Önnek a Pesti Hírlapot
Diszkrétén megmutattam:
„Megismerkednék komolyan?”
Ma ez az út már nem olyan
Szokatlan.

És másnap apróhírdetés!
Az ember apróhírdet és
Remél, fél és csodát vár.
Megeshetett sok minden ott,
Hol mint király uralkodott
A császár.

Ó várvavárt találkozás!
Beszélgetés csak semmi más,
Csak hosszú esti séta
És néha csönd volt percekig.
Őn masamód volt, én pedig
Poéta.

Egy este úgy tűzelt a csönd,
Hogy két karomba zártam önt.
(Az ember meg nem állja.)
S mindent helyeslő fák alatt
Szájamra végre rátapadt
A szája.

Már nem tudom, hogy ki miatt
Ki hagyta ott a másikat?
Mikor mi volt a vége?
Azt se tudom már... s hány hete,
Zöld szeme volt-e, fekete,
Vagy kék-e?

Az volt a régi jó idő!
Három forint egy pár cipő,
Tizenkilenc egy öltöny!
Sütött a nap, fogyott a hold,
És negyven évig béke volt
A földön.

Van ennek... ejnye... igenis
Van ennek ötven éve is
S a múlt varázsa friss még.
A nóta végén bús akkord,
Hogy visszasirom azt a kort
Ma is még.

Természetesen nem vitás,
Hogy ez a halk sopánkodás
A legszebb földi jónak:
Az ifjúságnak szói ma csak
És nem az átkos, rút reak-
cióknak.

Heltsai Jenő (1871-1957)

NYÁR

Aranyos lapály, gólyahír,
Áramló könnyűségű rét.
Ezüst derűvel ráz a nyár
Egy szellőcskét és leng az ég.

Jön a darázs, jön, megszagol,
Dörmög s a vadrózsára száll.
A mérges rózsza meghajol
Vörös, de karcsú még a nyár.

Ám egyre több lágy buggyanás.
Vérbő eper a homokon,
Bóbiskol, zizzen a kalász.
Vihar gubbaszt a lombokon.

Ily gyorsan betelik nyaram.
Ördögsekéren hord a szél -
Csattan a menny és megvillan
Kék, tünde fénnel fönn a tél.

József Attila (1905-1937)

NYÁRI OLVASMÁNYOK

Melyik évszak a legszebb? A kérdést válaszolatlanul hagyhatjuk. Nyilván mindegyik évszaknak megvan a sajátos, felülmúlhatatlan szépsége, magunk sem tudjuk eldönteni: a tavasz szebb-e vagy az ős, a nyár-e vagy a tél? Am annyi bizonyos: télutón alig várjuk, hogy végre kítavasozdjék és aztán, bármily varázsos volt is a tavasz, áhítjuk már a nyarat, a kiteljesedő természetet, a nyárkínálta örömeiket. Milyen sokat is mond ez a kurta, egytagú szó: nyár! Mennyi színt, mennyi változatot. Ha kimondjuk: bőrünkön érezzük a nap forró hevét; sárga búzamezők hullámanak a szélben; pipacsos alföldi tájakra gondolunk, vagy diákkorunk vakációira, balatoni nyaralásokra; eszedbe jut talán egy Anna-bál is: a szerelem táncolt ott lenge ruhában. És milyen áhítatos pillanat: tiszta nyáréjszakán szikrázó csillagok alatt hallgatni a tücskök andalító cirpegését. Tülsordul a lélek ilyenkor s szinte kozmikus érzés ragadja meg eszméletünket. A nyár a pihenés ideje, de nem a tunya tétlenségé, hanem a lélek ünnepe is, elmerülni nagy költők, írók gondolataiba.

Szamosi József

A KÉK PILLE

Van a méhesemben egy szalmadí-
vány. Mikor a napóra igen fekete vonás-
mal mutatja a délutáni időt, oda szoktam
leheveredni és olvasgatni, vagy szende-
regni. Mert olvasni is jó, meg aludni is jó.
Mikor olvasok, úgy érzem, mintha egy
másik embernek a lelke volna bennem,
és ez gyönyörűség; mikor pedig alszom,
úgy érzem, mintha az én lelkem volna egy
másik emberben; és ez is gyönyörűség.

Most a néhai jó Szalárdi János Siral-
mas Magyar Krónikája van a kezemben,
de se nem olvasom, se nem alhatnám;
csak üldögélek a szalmadívány sarkán, és
a fejemet a kezemre támasztva, elméláz-
va nézem az ajtó elé ereszkedő diófa
lombjain át a kertemet. Micsoda soka-
dalma ez itt az életnek! Nincs a földön
egy tenyérnyi térség, amelyen valami nö-
vény meg ne vetete volna a lábát. Ezer-
nyi ezer rejtjelmes élet emeli itt az ég felé
a leveleit meg a virágait. Táplálkoznak a
földből; isszák a harmatot; várják a napot
reggel, az éjjeli árnyékokat este. Az ágak
meg a levelek érintik, takarják, nézik
egymást. A virágok ide-oda fordítják a
fejüket; hajladoznak, mint a susogó leány-
nyok. Egy lila színű, bájos mákvirág
mintha valamit keresne a földön. Egy li-
liom mintha a szilvafára nézne. És a bor-
sóvirágok erre-arra hunyorgató mosoly-
gó szemek. Mindezek között pedig ezer-
nyi ezer más élet rejtőzik: csigabigák,
akik föl-fölágaskodnak egy-egy levélre;
végigsétálnak a cukorborsó karóján, és
jobbra-balra kukkerozzák a kert világát;
a rózsabokrokon gyöngye kis arany szemű
levelészek halványzöld tüllruhákban; a
ribizlibokrokon gömbölyű kis katicabog-
arak; szanaszét meg ide-oda vitorlázó
pillangók, akik életének úri mivolta ab-
ból is kitetszik, hogy soha egyenes irány-
ban nem szállanak, hanem csak ötlet szer-
int ki meg be, egyik virágárdából a
másikba, és mindennap lerészegednek.
Mennyi élet! És mindnek van gondolata,
vágya, akarata, vidámsága vagy szomorú-
sága; mind családós életet él, szeretkezik,
haragoskodik, dolgozik és alszik, éppúgy,
mint az ember.

A méhes deszkáján egy kis nefelejcs-
szín-kék pillangó jelent meg. Ismerem
ezt a pillangófélét: a lycenának bájos csal-
ládjából való. Mikor a nap már lehajló-
ban van, ott rajzanak az erdő tisztásain,
meg a kaszálatlan réteken, a láncvirág
fehér pehelygolyói fölött; néha egy-egy
csoport összegomolyodik a virágok fölött,
és mint valami kék labda forog föl- és alá-
szállva a levegőben. Mi ezeknek az életük?
Csupa gondtalanság, játék és vidámság.

A kis pillangóról Bozóki Ilonka jutott
az eszembe, az én kis kék szemű, kék ru-
hájú tanítványom. Ilonka is a mezőn él, a
pitypangok, temondádfüvek, harangvirá-
gok és kikericsok között, mert libapász-
tor. Kedves, kis fehér arcú gyermek. Nap-
estig dalol, meg röpköd a mezőn. A mi-
nap, hogy a köhídon megálltam, ott lát-
tam őt a fű között. A fűzbokor árnyéká-
ban ült, és egy bodzafadarabra öltögetett

rongyokat. A fadarabból baba lesz, a
rongyokból selyemviganó. Aztán a fada-
rabot odaszorítja ahhoz az együgyű kis
szívéhez. Szereti. Mert a szívnek szeret-
nie kell, ha rongy, ha fadarab!

Csöndesen álltam ott, mégis megér-
zett. Az ember megérzi hátulról is, ha né-
zik. Fölugrott, és hozzám futott. Átölelte
a két lábamat, én pedig megsimogattam.

- Tudok még mindent - szólt a keze-
met megfogva -, kérdezzen:

- Hát mondd meg, hogy miért terem-
tett téged a jóisten. És a kis leány az isko-
lai éneklő csangóval felelt:

- Azért, hogy őt megismerjem, szeres-
sem, néki szolgáljak és üdvözüljek.

A szeme szinte könnybe lábadt a bol-
dagságtól, hogy nekem felelni tudott. Azt-
án megmutatta a babáját. A babához ad-
tam egy vörös selyempántlikát, ami a köny-
vemben hevert, meg kifaragtam a baba fejét.

Mondom, így eszembe jutott a kis Bo-
zóki Ilonka, mikor a kék pillangó felém
lebegett és leszállott egy rézszögére, ép-
pen a macskám feje elé. A macskám ott
aludt a napon. Szinte szétfolyva feküdt
ott féloldalt, elnyújtva mind a négy lábát.
Most azonban, hogy a pillangó odaröp-
pent, megmozdult, és az egyik lábával rá-
kapott. Azután lomha mozdulattal
visszavonta a lábát; a szemeivel hunyor-
gott, megszagolta, és tovább aludt.

A pillangó pedig ott maradt szétesett
szárnyakkal, mint két kék virágszirom.
Soha többé nem látja ez a virágok orszá-
gát, nem kereng a napon az ő kis testvé-
reivel. Volt. Nincs. Mi célja lehetett vele a
teremtésnek, hogy életet adott neki, át-
dajkálta éveken keresztül a hernyó- meg
a báb-alakon, aztán pompás kék bár-
sonyszárnyakkal csinosította föl, és a vi-
rágok illatos világába tette lakónak, s vé-
gül egy nagyobb állat egyetlen vad moz-
dulatának engedte áldozatul.

Arra gondoltam, hogy megütöm a
macskát. De minek? A természet gyil-
kossá nevelte, s csupán bennem kiáltott
föl az igazság hangja megtorlásért.

Szerencséje volt mégis a macskának,
hogy a kertajtó megzördülése elfordítot-
ta tőle a figyelmemet. Ki jön? Egy ünne-
pi ruhába öltözött, sovány kis paraszt-
asszony. Egyenesen a méhes felé tart.
Félrehárítja az útba hajló almaágakat.
Most megismerem: Bozókiné, az Ilonka
anyja. Sir. Temetést jelent.

- Ki halt meg, lelke?

- A kislányom. - Ilonka?

- Az.

- Mi baja volt? Mi érte? - Torokgyík.

Leült a deszkára, és nagy fehér zseb-
kendőjébe takarta el az arcát.

A macskám már eltűnt onnan. Ne-
kem mégis úgy rémlett, mintha a fák ár-
nyékában egy másik hunyorgó szemű,
óriás fekete szellem-macska lebegne el,
ahogy a ragadozók szoktak: lomhán és
nesztelenül.

Gárdonyi Géza (1863-1922)

CINEGE

Kertünk bokrán cinege, cinege.
Szobamba behallik éneke.

Asztalom mellett olvasok,
Asztalomon könyvek, hírlapok.

Értelek, pajtás, cinege, cinege!
Azt füttyöröszed: „Minek e? Minek e?”

Tisztes a munkád, szereted, szereted,
Az ágyad fejenél feszület, feszület,

Nem elég ennyi? Mire több? Mire több?
A többire hékám füttyülök, füttyülök!”

Igazad van, pajtás, cinege, cinege,
Egy fütty az ember élete.

Egy picit fütty az életem,
Elég az gondnak, hogy szép legyen!

Elég az gondnak, hogy jó legyen
Mindenkinek, amíg lehetek.

Mire nekem bánnom, - igaz-e!
Bolond-e más, vagy gonosz-e?

Ember öröme, panasza
Úgyis az Úristen igaza.

Feneketlen a világ fenéke,
Igaz-e, pajtás, cinege, cinege!

Egy az igazság, kicsikém,
Egy az okosság, tudom én, tudom én:

Vagyok-e Isten gyereke,
Mint te kicsi testvér, cinege, cinege.

Sík Sándor (1889-1963)

A GRAND CAFÉBAN

Sír a nóta, magyar nóta,
Muzsikálnak este óta
Messze, messze idegenben,
Mesebeli tündérkertben,
Egy párizsi fogadóba';
- Fogadóba'?

Mennyi érzés, mennyi bánat,
Szíve van tán a nótának,
Oly szomorún sírdogálja:
Miben áll a mulatsága
Kondorosan a bojtárnak,
A bojtárnak.

A teremnek minden lángja,
Mintha pásztorlúzzé válna...
- Csak itt lent a cifra lányok,
Fényes urak, asszonyságok,
Nem figyelnek a nótára,
A nótára!

Nevetgélnék, beszélgetnek,
De ők arról nem tehetnek,
... Tudja a jó Mindenható,
Mi is azon sírnivaló:
Hogy a ménes ott delelget,
Valahol egy csárda mellett,
- Csárda mellett!

Szabolcska Mihály (1861-1930)

MAGYARORSZÁGI ELŐFIZETŐINK FIGYELMÉBE!

Az „Életünk” - OTP Bank Budapest,
VIII. ker. körzetifiók bankszámlája
2002. január 1-től megszűnt!

Előfizetéseket postacsek-kontónkra,
Münchenbe vagy címünkre kérjük:
Ungarische Katholische Delegatur
Sonderkonto ÉLETÜNK:
Postbank München,
Konto-Nr.: 606 50-803, BLZ 700 100 80.

MEGHALT ALEXANDRU TODEA BÍBOROS

Tizenhat évet töltött a legkeményebb kommunista börtönökben. Szabadulását követően Szászrégenben telepedett le. 1964-től a fordulatig visszavonultan élt, de titokban püspöki hivatalának megfelelően főpásztori teendőit is ellátta. 1986-ban a romániai görög katolikus egyház vezetője lett. A titokban a papságra felkészített jelöltek felszentelte. 1989-et követően rá hárult a jogába visszaállított, de kolduszegény gr. katolikus egyház feltámasztása, újrászervezése. A Vatikán érsekké emelte. A romániai katolikus püspökök vezetőjükké választották. 1991-ben II. János Pál pápa a bíborosok testületébe választotta, nevezte ki. Iuliu Hossu görög katolikus püspök után a második román püspök, aki bíborosi kinevezést kapott. Utolsó tíz évét a szenvedés jegyében töltötte, súlyos, bénító betegség tartotta fogságában (B.M., Vasárnap).

A kommunista vallásüldözés mártírja május 23-án, néhány nappal 90. születésnapja előtt hunyt el. A balázsfalvi székesegyházban Achille Silvestrini bíboros mutatta be Alexandru Todea román bíboros temetési gyászszertartást. Homíliájában Silvestrini bíboros meghatottan idézte II. János Pál pápa szavait, miszerint Todea bíboros neve túljutott hazája határain, Európa és az egész világ híveinek épülésére szolgált. Ahol püspököket, papokat, szerzeteseket és világi híveket továbbra is megpróbáltatásoknak vetnek alá a vallási és gondolatszabadságot elnyomó rezsimek, minden bizonnyal támaszt és buzdítást jelent, hogy olyan személyek, mint Todea bíboros, kitartottak bátor tanúságtételükben a kommunista üldözés alatt. A bíboros kalváriája üldözéssel és letartóztatással kezdődött már az ötvenes évek elején, majd börtönbüntetéssel, kényszermunkával folytatódott. 13 évi börtönbüntetés után, egyik bűvőhelyről a másikra menekülve a rendőrségi zaklatások elől, titokban, a többi paptól, püspöktől elszigetelten, folytatta főpásztori szolgálatait, a katekézist, a liturgiát, a papszentelést. Kitartó erejét, bátorságát, amellyel naponta életveszélynek tette ki magát, az Eucharisziából merítette. Silvestrini bíboros emlékeztet Alexandru Todea szavaira, amelyekkel felidézte börtönméltóságait: „Mutattam be szentmisét láncban a lábamon és bilincsel a csuklómon. Egyszer, mielőtt az egyik börtönből a másikba átvittek volna, sikerült egy darab kenyeret és egy kis bort szerezniem egy rendőrtől. Nyolcvan voltam foglyok, közülünk ötven papok. Mivel csak én voltam életfogytiglani börtönre ítélt, egyedül én voltam megbilincselve. Mindenki arra kért, hogy mutassak be szentmisét. A konzekrációt megbilincselte kezeikkel mutattam be, ez volt papi életem leg-nyúnyépesebb szentmiséje.”

Achille Silvestrini leszögezte: Todea bíboros egész élete Isten oltárán felajánlott áldozat volt, de sok szenvedés során a hit a remény emberévé alakította át. Az Úr megajándékozta egyháza prófétalelkű főpásztorát: hosszú élettel, világos látással, és megengedte számára, hogy saját hazájában köszönhesse a szentatyt. Ma Todea bíboros előtt lerója tiszteletét az egyetemes egyház, miközben haláját fejezi ki ezért az örökségért, amelyet az egyház iránti hűségéről hagyott, minden hívnök szülő tanúságát, amely megerősíti Szent Pál apostol szavait: „A szenvedésből türelem sarjad, a türelemből kipróbált erény, a kipróbált erényből megremény. A remény pedig nem csal meg, mert Isten szeretete kiadart szívünkbe a ránk árasztott Szentlélek által.”

VR/MK

Egy tanár élménye Lourdesban

Rövid életünk állandó várakozásokkal van tele. Gondoljunk csak vissza gyermekkorunkra, amikor mindig és mindenkitől vártunk valami csekélységet, meglepetéseket, ha csak egy selyemcukorka erejéig is, de izgalommal lestük a pillanatot, amikor a nekünk szánt ajándékot átvehettük. A várakozás, mint életünk egyik alapvető eleme, mindig és mindenkor jelen van pályánkon. Olykor nem csak örömeiket kölcsönöz, hanem sok keserőséget és nem kívánt fájdalommal keseríti meg életünket.

Várakozásaink mindezek mellett optimista színekben lebegnek előttünk, mi több sokszor hatványozottabban képzeljük el, rózsaszínből rajzoljuk meg kívánságainkat, hogy aztán kevés csalódással, amit igyekszünk elfeledni, örvendjünk annak a kevés kis örömnök, meglepetésnek, amit nyújt nekünk sorsunk a Mindenható keze nyomán. Mindenkor, ha keveset is nyújt az Úr keze, alázattal és megbecsüléssel kell (kéne) fogadnunk, mert sohasem szabad elégedetlenné lennünk, sohasem szabad követelőzőnünk, egyszer és mindenkor alázattal hajtsunk fejet és őszintén mondjuk: Uram legyen meg a Te akaratod!

Sajnos ezt az alázatos főhajást ritkán, nagyon ritkán vagyunk képesek megselekedni, valljuk be őszintén, hogy csak akkor fordulunk az ezek urához, amikor bajban vagyunk, amikor már senki és semmi sem segíthet rajtunk. De legalább az utolsó pillanatban jusson eszünkbe, hogy esdekelve kérjük: segítsen. Az Úr elnézi balgaságainkat és meghallgatja kérésünket rimánkodásainkat, hogy majd újra és újra elfeledjük ŐT.

Milliók (hívők és nem hívők hittel és reménnyel indulnak útnak, zarándokolnak, ki-ki módja és tehetése szerint a szent helyre, a Szeplőtelen Szűzhöz, Franciaország délnyugati sarkába, a Pireneusok lábánál fekvő kis városkába, LOURDES-ba.

Itt ahol a múlt század közepe táján megjelent egy igénytelen szegény gyermeknek az Isten anyja, hogy üzenetet hagyjon ránk, emberekre, gyarlókra és érdemtelenekre, hogy erősítsen hitünkben, magához emeljen bennünket.

Azóta milliók hallották meg kérését, milliók járulnak a szent helyhez könyörögni és alázattal tisztelni, nem utolsó sorban kérni, újra csak kéni, gyógyulást, közbenjárást sebeikre, bajukra-bánataikra.

Egyike vagyok azon sok millió közül, aki várakozásokkal, kérésekkel igyekeztem színe elé járulni gondjaimmal. A kép, a környezet, a fény, a csend és az ének, a sokszínű, soknyelvű ének, ami körülött megdöbbenett. Eddig nem tapasztalt hitet sugárzott a szent hely, a több tízezres tömeg térdhajtása, őszinte imája és hite, amivel ide vándoroltak a világ minden sarkából, felrázott hétköznapjaimból és mély önvizsgálatra, magamba nézésre ösztönözött. A csodatevő hely csöndje hangosan adta tudtomra: ember borulj le és imádkozz, adj hálát az Úrnak, hogy neked csak másokért kell imádkoznod, mert Istennek legyen hála. Te ép egészséges vagy, boldog vagy, reménykedhetsz egy jobb, egy szebb életben.

Mert, Uram bocsáss meg, sok mindent láttam, tapasztaltam, nem szégyellem bevallani restellésemet, apróceprő gondjaimat, amivel zavarni mertem a szent Szűzet, mert rokkantak és bénák, betegek ezrei, tízezrek álltak sorban a Szeplőtelen előtt, sokan térdre borulva, sokan csak ágyban fekvő, könyörögve gyógyírt nyavalyáikra, amikor én megszégyenülve utat engedtem mindazoknak, akik jobban, vagy teljesen rá vannak szorulva a nagy segítségére. Imádkoztam

őszinte hittel közeli és távoliakért, azokért, akik már nincsenek köztünk és azokért, akiknek életemet, jó sorsomat köszönhetem. Hálát adtam a Szent Szűznek, hogy csodát művelt velem, mert hogy csodák vannak, arról személyesen is meggyőződhettem. Először, hogy eljutottam a szent helyre, mert édes jó Istenem, honnan jöttem én, honnan érkeztem színed elé? Hadd ne válaszoljak erre a kérdésre. Ez csoda, hogy onnan is eljuthattam és imádkozhattam a Szűz lábainál. Csoda, hogy ezt felismerhettem, hogy én a porszem, több ezer kilométerről eljöhettem szent barlangod elé.

Csoda és csodák zajlanak, történnek azóta is, mert ha csak hitében erősödhet meg a gyarló beteg ember, már akkor is felmérhetetlen csoda történt velem, mert hit nélkül nincs ember, nincs élet, nincs remény és szeretet és boldogság, amire mindenki egyaránt vágyakozik e rövid élet útján. Csoda, hogy örvendhetünk egymásnak, újra érezhetjük a szülőföld, a bölcs melegét szent lábainál, közösen kézen fogva vallhattuk hitünket előtted, ó Szent Szűz. Mindez csodálatos érték számunkra, amiért köszönet jár az Úrnak.

Köszönet - amit ezúton sem feledtem el -, hogy eddigi életemben velem voltál: Uram, hogy felebaráttal, kit asszonyomnak nevezhetek, immár közel ötven éve együtt jóban-rosszban vezéreltél minket, egészséges gyermekekkel áldottál meg minket, szerető unokák vesznek körül minket és aranyozzák be hátralevő napjainkat, hogy minden lépésünkben velünk vagy és gondolatainkat tetteinket vezérelve melletted érezhesük magunkat.

Köszönet, hogy megőriztél minden bajtól, amikor elestünk felsegítettél, amikor elkeseredtünk reményt adtál, amikor menekültünk útjainkat megvilágítottad és mindig templomodhoz vezéreltél minket, gyermekeidet, árváidat, és olyan mesze a szülőföldtől újra megtalálhattunk.

Valahol azt olvastam, hogy elmesélni, elmondani el lehet mindazt, amit ott látnak és hallanak az emberek, de tökéletesen visszaadni sem művészi festmény, sem zene, sem harsogó szózat nem tudja, és nem adhatja vissza az érzést, amit a hívő ember ott a szenthelyen érez, átél, a csodatevő forrás tövében.

Menjete hát és boruljatok le a Szűz lábainál, izelejtétek az érzést, a hitet, a boldogságot, a csodát, amit ott csak ott találhattok lelketek békkességére és igyatek ama szent forrásvízből, hogy szivetekeket-lelleteket tisztára mossátok.

Köszönet és megbecsülés mindazoknak, akik fáradságos munkájuk árán lehetővé tették ezt a csodálatos utat. Egy zarándoktársatok Ulmból.

Schäffer András, tanár

HÍREK

Nincs szó Konrád Adenauer boldog avatásáról. Az elmúlt hetekben bejárta a nemzetközi sajtót a hír, hogy a Német Szövetségi Köztársaság első kancellárját boldoggá akarják avatni. Az első hír minden valószínűség szerint a „La Stampa” című olasz újságban jelent meg és onnan vették át a sajtóügynökségek. Most a kölni érsekség cálóva ezeket a sajtójelentéseket, elutasított minden olyan hírt, mely szerint Konrád Adenauer boldoggá avatása folyamatban van.

R. Gy.

28 új taggal bővült a svájci gárda. A II. Gyula pápa által alapított testületnek jelenleg 110 tagja van. Évről évre máj. 6-án tartják az új jelöltek fogadalomtételét, annak emlékére, hogy 1527-ben Róma bevételekor 147 svájci gárdista áldozta életét. Idén 18 német, 6 olasz és 4 francia származású ifjú nyert felvételt a testületbe. **Zenit**

Sajtólevél

a Magyar Katolikus Püspöki Konferencia üléséről, 2002. június 4-6.

A Magyar Katolikus Püspöki Konferencia június 4-6-i rendes nyári konferenciája első témája hazánk Európai Unió csatlakozása volt. Juhász Endre csatlakozási főtárgyaló, Magyarország unió nagykövete előadásában hangsúlyt szült az egyházakról. A diplomata rámutatott, hogy értékrendje kialakításában különösen fontos szerep hárul a Katolikus Egyházra. Juhász Endre kifejtette: hazánknak jó esélye van arra, hogy az unió tárgyalások ez év végéig befejeződjenek. Várhatóan jövő év elején írjuk alá a csatlakozási megállapodást és 2004. január 1-én, de legkésőbb 2004. májusában az Unió teljes jogú tagjai leszünk. 2004. júniusában már Magyarországon is sor kerül az Európai Unió Parlamentjének képviselőválasztására.

Juhász Endre elmondta, hogy ezekben a hónapokban ülésezik az Európai Unió Konventje, amelynek legfontosabb feladata: Alkotmány készítése az Európai Unió számára.

A püspöki testület egy döntött, hogy a világegyházhoz hasonlóan a nagybőjt folyamán gyűjtést rendez a szentföldi szent helyek fenntartására.

A Konferencia elhatározta, hogy II. János Pál pápa 2002. augusztus 16-18-i krakkói látogatásán Seregély István és Márfi Gyula érsek, valamint Katona István segédpüspök képviselik az MKPK-t.

A Püspöki Konferencia létrehozta azt a nemzeti előkészítő bizottságot, amely a 2003-2004-ben megrendezésre kerülő Közép-Európai Katolikus Találkozó magyar eseményeit szervezi.

A Konferencia meghallgatta 2002. július 23-28-i Torontói Ifjúsági Világtalálkozó előkészületeiről szóló beszámolót. Magyarországot 138 fiatal képviseli, a csoportot Gyulay Endre megyéspüspök kíséri.

A testület meghallgatta az Országos Katolikus Rádió előkészületeiről szóló jelentést és kifejezte azon óhaját, hogy a műsorsugárzás minél előbb elkezdődhesse. Napjainkban jelenik meg a Kulturális Közlönyben az ORTT testületének határozata a sugárzásra kijelölt frekvenciák közmegegyezéséről.

P. Hillengass, a Renovabis német segélyszervezet vezetőjét nyugdíjba vonulása alkalmából az MKPK Pro Ecclesia Hungariae kitüntetésben részesítette.

A Szentéavattási Kongregáció a Szent-anya elé terjesztette Baththyány-Strattmann László boldoggáavattási ügyét és boldoggá avatását javasolja.

Budapest, 2002. június 6.

Veres András, püspök, az MKPK titkára

Esztergom - Máriacell partnersége

Esztergomban május 6-án Paskai László bíboros primás és Mádl Ferenc köztársasági elnök nyitotta meg annak a szimpóziumnak első részét, melyet a két város 60 éves kapcsolatáról rendeztek. Ezt követte a testvérvárosi kapcsolatról szóló okmány aláírása a két polgármester, Megyes Tamás és Helmut Pertl részéről. A szimpózium második részére június 3. és 6. között került sor Máriacellben Thomas Klestil elnök és Egon Kapellari grazi püspök jelenlétében. A testvérvárosi kapcsolatot Magyarország tiszteletbeli konzulja, Roth Rudolf és a máriacelli bencés perjel, P. Karl Schauer kezdeményezte.

Kathpress

Dr. Tápay Miklós

MI A HELYZET KÁRPÁTALJÁN?

Kárpátalja a Szovjetunió összeomlása (1991) után megmaradt, mint a most már önálló Ukrajna Kárpátokom-túli megyéje, Transcarpathia névvel. E terület lakossága tehát Trianon óta 5 államnak: Csehszlovákia Magyarország - Csehszlovákia - Szovjetunió - Ukrajna lett az állam polgára anélkül, hogy ősei földjéről egy tapodtat is elmozdult volna.

1991-ben, Ukrajna önállóságának kiáltásával, Kárpátalján igen népszerű volt az elképzelés, hogy Ukrajnán belül autonómiát kapjon. Tartottak is egy népszavazást ebben a kérdésben 1993-ban, mikor is a szavazók 85%-a az önkormányzat mellett állt ki (!) - azaz a betelepült ukránok és oroszok többsége is emellett kellet, hogy szavazzon, mert különben a 85%-os eredmény lehetetlen lett volna. Ennek azonban semmi gyakorlati következménye nem lett, mivel a kievi parlament ezt a döntést épp úgy figyelmen kívül hagyta, mint ahogy a Prágai kormány is ezt tette a békeszerződésben vállalt kötelezettsége ellenére. A lakosság többsége még ma is az autonómia mellett van, bár ha szavazásra kerülne sor, aligha szavaznának ismét 85%-ban az autonómia mellett. Az ukrán állam érthető okokból hallani sem akar az autonómia ügyéről, mert ebben egy szétválasztási folyamat kezdetének a lehetőségét látja. Ez esetben u.i. a lengyel kisebbség, a krími tatárok és még inkább az ország keleti részén nagy számban élő orosz kisebbség is hasonló igénnyel állhatna elő.

1. Útközben - mit lát az utazó?

Autóbusszon utazva léptem át a magyar-ukrán határt és a két ország életszínvonalának közötti különbséget azonnal mellbe vágott. Az országutak állapota a magyar műutakhoz képest sárga, de még ennél is rosszabb a helyiségeken belüli utak állapota. Az utak egy része olyan, mintha 44 óta soha nem lett volna felújítva! A házak külseje is magán hordozza a szovjet nyomor maradványait, amin az utolsó 10 év semmit nem javított. A lakosság életnívóját én a magyar életszínvonal 1/5-ének becsültem, de a helybeliek szerint ez az összehasonlítás talán túlságosan kedvező az ukránok javára. Ők a magyar életnívó 1/10-ről beszélnek, de szerintük még így is jobb a helyzetük, mint a Kárpátokom tül "Nagy-Ukrajnában" ahogy ők hívják az országnak a másik részét. És éppen ez a mindenki által tudott életnívó különbség az, ami még mindig életben tartja az autonómia utáni vágyat. Fájón gondoltam vissza gyermekkori emlékeimre, mikor e vidék életszínvonalában semmilyen nem különbözött az anyaországtól. (De hát mit is várhat az ember a proletárdiktatúra paradicsomának hagyókéaként...) A régi politikai-gazdasági-közgazgatási elit leváltása talán itt maradt el leginkább a többi volt szovjet csatlós állam rendszerváltásához hasonlólván. Gazdasági helyzetük így Ukrajna önállósága óta nem hogy nem javult, de még rosszabb, mint a szovjet időkben volt!

A városi lakosság, melynek többsége az állami iparban és kereskedelemben dolgozott, még ma is sínyli a szabad piacgazdálkodásra való áttérés nehézségeit. Az utolsó 10 évben, ezen a téren, szinte alig történt valami kibontakozás. Az ipari üzemek nagy része leállt és alkalmazottaik munkanélkülivé váltak mérnökeikkel együtt. A még működő üzemek termelékenységét nagyban csökkenti a főleg estéknél előforduló, 2-3 óráig is tartó áramkikapcsolás. Ezeket az újások általában előre jelzik, de vannak nem várt áram-szünetelések is. A magánkereskedelem kezd beindulni és talán ezen

a téren lehet látni valami előrehaladást. De a kis üzletek nem tudják felvenni a megelőző nagy állami kereskedelmi létesítmények alkalmazottait, így a munkanélküliek száma ebben a foglalkozási kategóriában is nagy.

2. „Magyarba mennék” seftelni

A falusi lakosság valamivel jobban él, mint a városiak, mert a legszükségesebbet megtermelik maguknak. A mezőgazdaság privatizálása most van folyamatban. A parasztok ingyen kapják a földet bérbe, de a tulajdonjogot hivatalosan elismerő okmányt eddig még nem kapták kézhez, azaz a föld hivatalosan még ma is az állami. Akik földhöz jutottak, kénytelenek a 60 évvel ezelőtti termelési formához visszatérni, lovakkal-tenekkel, miután az államtól mezőgazdasági gépeket nem kaptak. A baj ott van, hogy nincs elég ló - tehén talán még volna elég. A művelhető területnek kb. az 1/3-a nincs megművelve.

A szűkös megélhetési viszonyok között élő szorgalmas és élelmes lakosság a drágább magyarországi és olcsóbb ukrán benzint árát használja ki kereskedésre. Tartályait feltöltve naponta többször lépik át a magyar határt - vagy ahogy ők mondják: „mennek át magyarba”, ahol a benzint eladják és jönnek vissza a profittal. Ez a „seftelés” azonban 2000 óta már nem annyira kifizető, mert egyrészt a benzint ára Ukrajnában is megemelkedett, másrészt pedig a magyar kormány is lefékezte ezt az irányítvány benzinkereskedelmet. Ma már csak naponta egyszer engedélyezik kárpátaljaiaknak a magyar határ átlépését. Hasonló seftelés folyik a cigarettával Szlovákiában.

3. Szovjet emlékek - pusztító árvizek

A szovjet II. világháborús, 1941-45-ös emlékoszlopai az 5 ágú csillaggal a tetéjén, egész Kárpátalján megtalálhatók, kisebb és nagyobb helyiségekben egyaránt. Bár nyíltan hangoztatják, hogy a szovjeturalom alatt ők is mennyit szenvedtek - az 1932-33-as szovjet éhínség több mint 6 millió áldozatából 4 millió ukrán volt - Kárpátalja szovjet megszállását a II. világháború végén mégis felszabadításként jellemzik ők is. Így érthető, hogy ezeket a szovjet emlékműveket érintetlenül hagyták csak úgy, mint hazánkban is volt 1991 előtt. Nyugati értelemben vett túrizmus gyakorlatilag nem létezik. A nyugati külföldiek egyrészt Magyarországról érkező rokon látogatók - ott u.i. az anyaország is külföldnek számít - másrészt a különböző segélyakciók intézői. E tekintetben ki kell emelni a magyar és a különböző nyugati egyházak állandó jelleggel folyó segélyakcióit, mely a lakosság egészségügyi ellátásában és a gyermekgondozásban nyújt a kritikus szűkös helyzetben és amit a hivatalos közegek is hálásan méltányolnak. Az 1998 novemberi, az egész évszázadban egyedül álló, 1 hónapig szünet nélkül tartó esőzés és a Tisza gátszakadása óriási károkat okozott. Az árvízárterületek az ukrán államtól kaptak téglát, meszet és sódert az újjáépítéshez, a külföldi segélyből pedig faanyagot, ajtó-áblakot, faburkolatot és az építéshez szükséges gépeket. Az árvíz sújtotta községeken áthaladva örömmel láttam a házak előtti tetelarakásokat és a helyreállítási munkát, melyet sok helyen a helyi és körzeti Karitás vezetők irányítottak. A munkanélküliek is szívesen beálltak dolgozni, természetesen ingyen, hisz a károsultaknak nem volt pénzük a munkabérré és hálások voltak az egy tál levesért délben. De talán még az 1998-as árvíznel is tragikusabb volt a helyzet 2001 tavaszán, melyért részben a nem eléggé körültekintő

és szakszerű erdőgazdálkodás is okolható. Ez aztán sajnos - a Felső-Tisza vidéken hazánkban is nagy árokot okozó árvízhez vezetett. Az elmosott közutakat és hidak helyreállítása 1999-ben, 9 hónap elteltével, még alig indult meg.

Az egyházak gondozásában működő óvodák, napközik, iskolák, árvaházak, szegény konyhák, Karitásgyógyászterak működéséhez az állam képtelen támogatást nyújtani, hisz a hasonló állami intézmények helyzete is kétségbeesett.

4. Mennyit ér a Hrivnya?

Az ukrán hivatalos pénzegység a Hrivnya, melynek a dollárhoz viszonyított átszámítási aránya 1999 augusztusában 5:1 volt (1 Hrivnya=20 cent). Fél év múlva ez az arány 5.2:1 lett (1 Hrivnya=16 cent). Mindenki tisztában van a dollár árfolyamával, melyet mint egy 2. pénzegységet használnak: az árakat éppúgy említik dollárban, mint Hrivnyában. Pénzüket legálisan dollárrá válthatják át és általában otthon tartják, nem pedig a bankban! U.i. nem felejtették, hogy a Szovjetunió utolsó éveiben a bankban tartott pénzüket zárolták, abból a mai napig egy kopecet nem láttak! (A szovjet állam ezzel az intézkedéssel a takarékoskodó lakosságot egyszerűen kirabolta.) Így nem meglepő, hogy a legtöbb háznál van dollár és ha valaki azzal fizet, abból vissza is tudnak adni. A dollár vásárló értéke kb. 5-6-szorosa az Egyesült Államokban fennálló vásárló értékének, de ez egy átlagos felbecsülés, melyen belül pl. élelmiszerekkel és 1.5-2-szeres, lakásbérékekkel és 10-szeres a dollár értéke.

A fizetések hihetetlenül alacsonyak: egy orvos havi fizetése 150 Hrivnya = \$ 30. - ami vásárlóértékben az USA-ban \$ 180.-nak felel meg. Kb. ilyen nívón van a mérnökök és tanárok fizetése is, de mivel az orvosok természetbeni juttatásokat is kapnak betegeiktől, valódi jövedelmük ennél valamivel nagyobb. A fizetések és nyugdíjak kifizetése a múltban sokszor hónapokig késett, de 2000 óta az orvosok és nyugdíjasok idejében megkapják juttatásukat. Ilyen fizetések mellett meglepő, hogy az átlag városi utca emberének öltözete nem arányosan szegényes, a gyerekek pedig kimondottan jól és tisztán vannak öltözve. Hogy ezt hogy képesek csinálni, ezen csak csodálkozni lehet. Ezt megértendő tudni kell, hogy egyrészt a jó öltözködés a helyiek szerint státuszszimbólumnak számít, másrészt pedig az emberek állásukból eredő jövedelmükhöz valahogy még „összeügyeskednek” más jövedelmet is. A megélhetési viszonyok miatt a magyar értelmiségiek kivándorlása Magyarországra nagymérvű. Különösen pedagógusok és mérnökök hagyják el nagy számban őseik földjét, az orvosok még inkább maradnak. Állások betöltésénél a magyarok nincsenek hátrányban. Nemzetiségi és vallási elnyomás ma már nincs. A kommunizmus bukása óta a származás/osztályhelyzet miatti megkülönböztetés ugyancsak a múlté.

Politikailag lassan haladnak a helyi önkormányzat megvalósítása felé. A falvakban megmaradtak a tanácsok, de a városokban már visszaállították a polgármesteri tisztségeket. A magyar többségű helyiségekben a helység és utca nevek magyarul is ki vannak téve, de kisebb betűkkel a ciril betűs ukrán név alatt.

5. Beregszász, a magyarok fővárosa

Közgazgatásilag ma egész Kárpátalja 1 megye, mely 13 járást foglal magában: 1) a beregszászi, 2) a huszti, 3) az ilosvai, 4) a munkácsi, 5) a nagybereznai, 6) a

nagyszőlősi, 7) az ökörmezői, 8) a perecsenyi, 9) rahói, 10) a szolyvai, 11) a técsői, 12) az ungvári és 3) a volóczi járást. (A magyar közigazgatás idején Ung, Bereg, Ugocsa és Máramaros megye északi fele alkották ezt a területet.)

A megye székhelye és legnagyobb városa Ungvár (Uzsgorod). A hozzáépített falvakkal kb. 120 ezer lakosa van. 1949-ben egyetemi város lett orvosi karral. Mivel 1945 után különösen nagy volt a tanárhiány, a bölcsészeti karon végzettek (nyelvészek, történetesek, gyógyszerészek, fizikusok, matematikusok) tanári állásban is elhelyezkedhettek. - A második legnagyobb város Munkács (Mukacevo), melynek 1939-ben 60,000 lakosából 45% volt magyar-zsidó, 30% keresztény magyar és 25% ruszin. Az után ennek megfelelően főleg magyar és jiddis beszédet lehetett hallani és csak ritkán ruszint, mert a városi ruszinok nagy része is jól beszélt magyarul. A városnak volt koedukációs magyar, ruszin és zsidó gimnáziuma és egy kereskedelmi középiskolája. Ma Munkács lakosainak száma kb. 90,000 és ebből magyar nem több mint 10,000. Van 8 olyan középiskolája, mely 11 év után ad érettségit, szemben a magyar 12 éves rendszerrel.

Nagyságban a 3. város Beregszász (Beregovo), mely Kárpátalja magyar lakta része fővárosának számít. A városháza felett a világoskék-sárga ukrán zászló mellett ott lobog a magyar trikolor is, de címer nélkül, mely így nem a magyar államot, hanem a város csaknem szintiszta magyar lakosságának nemzetiségi hovatartozását jelképezi. A városnak van magyar színháza és magyar nyelvű tanárképző főiskolája, ahol Magyarországról jött tanárok is tanítanak. A bejáró tagozaton 4 év után, a levelező tagozaton 5 év után kapnak diplomát.

Néhány évvel ezelőtt a magyar nyelvű óvodák, elemi- és középiskolák mind állami iskolák voltak. Az utóbbi években a református és katolikus egyháznak sikerült több, magyar nyelvű elemi- és középiskolát létrehozni. A reformátusok 3 ilyen gimnáziumot indítottak be: Nagydobronyban, Nagybereken és Páterfalván. A katolikusok Munkácson létesítettek magyar nyelvű gimnáziumot. A tehetséges vidéki tanulóknak itt van külön fiú és leány konviktusuk is. Az itt végzett gimnazisták általában Magyarországra mennek főiskolára, mert a magyart jobban beszélik, mint az ukránt. A tanítás színvonalában ezekben az egyházi iskolákban köztudottan jobb, mint az állami iskolákban és ezért a nem-magyar szülők is szívesen járatták ide gyermekeiket, akik így természetesen megtanulnak magyarul. Nem ritkaság, a régi politikai elit gyermekeit is itt látni, akik pár hónap múlva magyarul mondják a közös imát...

(Amerikai Magyar Újság)

Megjelent!
SZAMOSI JÓZSEF
 új könyve:
MAGAM ÜGYÉBEN I. kötet
Versek, műfordítások · Az évek sodrában
Cikkek, bírálatok
Stílvirágok-gyomnövények
Lapszéli jegyzetek · Nekrológok

☀

MAGAM ÜGYÉBEN II. kötet
A kortársak szemével · Interjúk, közzétételek
Levelezés · Két irodalmi hamisítvány
A szentkorona menekítése és emlékműve
Jegyzetek
 A két kötet 600 oldal és
 40 oldal melléklet: képek, dokumentumok.

☀

Megrendelhető a Szerző címén:
 Elektrastr. 7/b, D-81925 München,

☀

Együttes ár: 35 EURÓ + portó
Átutalás: HypoVereinsbank Mü.
 Kontó-Nr.: 86 20 99, BLZ: 700 202 70

VAKON VILÁGÍTOTT SOK LÁTÓNAK...

Talán érdekszerveink közül legjobban értékkeljük és becsüljük látószervünket: a szemet. Csodálatos szerve az emberi testnek, nélküle örökös sötétségben élne az ember. Ember, állat és növény elhervad, elsorvad világosság nélkül, akárcsak levegő és víz nélkül. Aki nem lát, az nem félig, hanem szinte teljesen halott. Nem látja Isten csodás világát. Vakon született embernek fogalma sincs édesanyja arcáról, aki pedig időközben veszítette el látását, szinte az életét vesztette el.

A szatmári püspöki levéltárban a püspöki titkár segítségével bukkantunk rá egy írásra, amely a vértanú püspök, dr. Scheffler Jánosról maradt ránk. Ebben az írásban a püspök jellemzi plébánosi működésének egyetlen káplánját, aki igen korán, 27 éves korában elvesztette szemvilágát, és egy év múlva meg is halt. Lássuk röviden az életét:

A volt nagymajtényi káplán, dr. Poszet Ernő Szatmár megyében, Mezőpetriben született 1900. március 28-án. Szülei: Poszet János és Juszel Erzsébet mélyen vallásos emberek voltak. Négy gyermekük volt. Gusztáv már az elemi iskolában, majd a szatmári gimnáziumban (1911 - 1918) is jeles tanuló volt. Hittanára és későbbi főnöke és plébánosa, Scheffler János volt, aki ezeket írja róla:

„Én az 1917/18. iskolai évben ismertem meg, mint gimnáziumi hittanár. Ő akkor VIII. gimnáziumi kispap volt. Szerény és szorgalmas ifjú benyomását tette. Érettségét jeli teljes eredménnyel.

Utána Boromisza Tibor, aki minden tehetséges papnövendéket törekedett magasabb kiképzésre juttatni, főképpen az ő kedves Colegium Germanicum és Hungaricumában, ebbe az ősi szép intézetbe küldötte.

Előbb Innsbruckban, ahol 1915 óta a Germanicum működött. Ezután Rómában, ahol 1918-tól 1925-ig tanult. 1921-ben filozófiából doktorált, 1925-ben pedig teológiából. Pappá szentelte Pompili vikárius kardinális 1924. október 28-án.

1925. nyarán mint áldozópap tett vissza egyházmegyéinkbe. Főpásztora Nagymajtényba, hozzám rendelte káplánnak. Egyetlen káplánom volt. Istent nagyon szerető, áldott segítőárs.

Nagyboldogasszony ünnepén, templombúcsúkor jött egy napra bemutatkozni: Örülünk egymásnak. De a bemutatkozás sem egészen jól sikerült. Délután a kisonnátal Szűzfaluba készült. El is indult a gilvicsi állomásra, de szépen lekészt. Persze, hogy kellett hallania azt a leckét, amelyet sokat tanult újoncnak szoktak adni: Hja barátom, a gyakorlati tudományokat Rómában nem tanulja meg; azokat majd itt, falun kell megtanulnia.

Én augusztus 17-én Rómába indultam az 1925-ös szentévre. Azalatt kedves barátom, Kerner István dr. volt germanikus helyettesített. Néhány napot a fiatal germanikus és az öreg germanikus együtt töltött a majtényi plébánián. Szeptember elején jöttem haza, és január elejéig dolgoztunk együtt. Így megismerhettem annak a jó gyermeknek a papszentelés kegyelmétől még hamvas szép papi lelkét.

Legelőször kellemesen lepett meg az a gyermekded bizalom, amellyel velem, mint akkori főnökével szemben viselkedett. Bizonyára a gyermekded hit szemével nézte bennem előjáróját. Minden ügyét-baját velem megbeszélte.

Semmi sem tett jelentős vagy tanácskérés nélkül. Kezdetben a szentbeszédeit is bemutatja és bírálatot kért az előadásról is. A témákat együtt beszéltek meg, határozott terv szerint dolgoztunk. Miután láttam, hogy neki a szentbeszéd még igen sok munkát ad, a javát magam vállaltam. Ő hűségesen ott volt, és tanulmányi lélekkel hallgatta. A hozzászólásokat hálásan fogadta.

Lelki életét olyan szerén, szabályszerűen élte nálam is, ahogy a Germanicumban tanult. Pontos napirendje volt. Társaság után nem vágyott. Nem dohányzott. Szeszest iltaloz nemigen nyúlt. Az asztalnál nagyon szerény volt. Hiába bíztattam, hogy napközben is szőlőn bízommal, ha uszonnáznai óhajt. A három ékezesi időn kívül nem evett. Amikor nem voltam otthon, szeretett volna, ha az ő kedvéért nem is főztek volna.

Épület ennek az áhítatán. Nagyon szerette a szép majtényi templomot. Ott a Mester lábainál végezte elmélkedéseit sokszor kereste

fel a szentségi Jézust. A papi zsolozsmát az utolsó lépcsőin térdelve, mely áhítattal végezte igazi Szt. Alajos módjára.

Szentgyónásait hűségesen elvégezte minden héten. Amikor vasárnap reggel kivonultunk gyóntatni, mindig ő volt az első gyónó - a híveknek bizonyára igen nagy épülésére.

Kápláni teendőit az iskolában és minden más téren hűséges lelkiismeretességgel teljesítette. Pedig a munkából bőven kijutott neki, mert nekem 1925. végéig a nagymajtényi plébániáról kellett a szemináriumban egy katedrát el látni - így hétfőn 10 óráról csütörtökön délig - Szatmáron tartózkodtam.

Egészségi állapotán már akkor jelentkezett valami hiány: nem volt eléggé élénk. Volt a tekintetében valami kis borús. Fájtalta a fejét. Nagyon fáradtnak látszott. Néha napközben is ledől kápláni diványára. Egészen természetesen tartottam. Az a római klíma és a 7 évig tartó kemény szellemi munka nagyon is kifárasztotta egyébként csak jó közepes fejét. Akkor még senki sem sejtett nagyobb bajt.

Csak négy hónapig voltunk együtt. Január elején már Kaufmann Gyula vette át a majtényi plébánia vezetését. De e néhány hónap alatt valóban testvérként élünk. Lehetetlen is lett volna ilyen imádságos, szerény és igénytelen fiatal pappal szemben másként érezni.

Szatmáron is a régi bizalommal kerestem fel. Most már kissé megnehezült a munkája, mert új főnöke már öreg; eléggé tehetetlenül érkezett Nagymajtényba. Az egészségi állapota is rosszabbodott. - Egy este Gilvicsról sáros úton hazajövet beleszúrt a holt Kraszna medrébe. Jó emberek segítettek ki. Talán még meg is gyanúsították, hogy mámoros fejvel indult útra. Mások, akik jobban ismerték, tudták, hogy valami súlyosabb természetű fejbaj okozta, amint az orvosok később megállapították.

Baja állandóan súlyosbodott. 1926-ban teljesen megvakult. A főhatóság kénytelen volt őt nyugállományba helyezni, így rövid működés után. Szüleihez tért vissza Mezőpetribbe és itt élt vakon.

Ottthoni életéről ki tudna? A hívek részvételéről? Épületes viselkedéséről? - kérdi Scheffler János.

Egy 86 éves unokahúga él még Münchenben: Emili Istváné, szül. Poszet Margit. Vele beszéltem, ő mint gyermek még ismerte „Gusztai bátyát”. Miután Majtényből betegen visszatért a szülői házba, a ház tornácán ült naphosszat, ott imádkozta csendben a rózsafüzért. Néha énekelt is: „Adj világosságot Uram, mert fényes vagy”. A petri káplán, Farkas János szinte naponként délután eljött hozzá, énekelt neki és szórakoztatta. A falu népe csak arra emlékezett, hogy a tornácra ült látva az arra elmenőket, kezében a rózsafüzérrel.

Lássuk tovább Scheffler János leírását: „Ebben az állapotban meglátogattam. A tornácra ült és a szentolvasót imádkozta. Ez volt egyébként főfoglalkozása. Ahogy a hangomat megismerte, nagyon megörült a látogatásnak. Arca, lelke derült volt. Egy panaszcso nem hangzott el ajkán. A beszélgetés folyamán nagyon meghatózott egy kijelentése a szentolvasóról: csak most tudom igazán értékelni, hogy milyen nagy kincsünk és áldásunk ez a szent imádság! Mit csinálna ilyen szegény, tehetetlen beteg e nélkül az áldott szent imádság nélkül: ő nem látta a könnyeket, amelyeket a szerető részvét csalt ki szeméből.

Nagyon sajnálunk ezt a fiatal, értékes testvért. Mindenáron szeretjük volna megmenteni. De hogyan? Az orvosok nem tudtak segíteni.

Hátha az ég csodát művel vele. Ebben az időben, 1928 tavaszán, április 16-án ünnepelték Hám János püspökünk szatmári működésének kezdetének 100. évfordulóját. A székesegyházban ünnepélyes ájtatások volt. Be kell hozni erre az alkalomra Poszet Gusztávit és a püspök sirnjánál keresni gyógyulást. Volt germanikus testvérei, dr. Czumbel Lajos és társai el is mentek érte gépjárművel. Estére Szatmárra érkezett, és könnyek között vették le a vak testvérrel a székesegyház kriptájába a szentéletű püspök koporsója elé... A jó Isten azonban másképpen határozott. A szatmári nővérek mondogatták: Hám János életében mindig nagyon szerény és alázatos volt; az égben is ez maradt, nem kíván személyével kapcsolatban semmi feltűnést. - Az igazság azonban más: a jó Istennek ilyen fiatal áldozatok is kel-

ÖTVENÖT ÉVE KEZDŐDÖTT A RENDSZERES EGYHÁZÜLDÖZÉS MAGYARORSZÁGON

1947 közepén Révai József, a kommunista párt főideológusa kiadta a jelzőt a „klerikális reakció” felszámolására. A mindkább egyeduralomra törő pártot felbőszítette, hogy az esztergomi érseki széket 1945. októberében elfoglaló Mindszenty József - közel 3 éves rendszeres propaganda-hadjárat és agitáció ellenére is - jóval nagyobb tömeget tudott megmozgatni, mint a kommunista párt.

Rákosi Mátyás pártvezető 1948 januárjában már programba foglalva mondta ki, hogy az év végéig végezni kell az egyházzal. Az első támadási célpont az egyház nevelő-oktató intézményeinek a felszámolása volt, hogy kiiktathassák a papságot a közéletből. A parlament - kommunista nyomásra - 1948. június 20-án elfogadta azt a törvényjavaslatot, amely az egyházi iskolák, kórházak és szociális intézmények államosítását célozta. Így 6505 iskola, 98 tanítóképző és 113 gimnázium került egyházi kézről állami irányítás alá. Ezzel egy időben erősödtek a támadások Mindszenty bíboros ellen is. A Szabad Nép ekkor kezdte „felelőtlen kalandornak” nevezni a bíborost, de hangoktatók megátolták, hogy bárki is „reakciós szervezkedésre” használja az egyházat. Rákosi Mátyás 1948. novemberében a párt vezetői előtt a bíboros elleni hecckampányt már népmozgalomként emlegette és egyértelműen utalt az erőszakos fellépés előkészítésére. Hangoztatott, hogy „a mezőgazdasági szocialista átszervezését és az egyházi reakció letörését” párhuzamosan kell megoldani. Rákosi jól tudta, hogy a klérus egyik legerősebb támasza a magyar parasztság volt, és az egyház leteperésével már könnyebben kénszerítheti térszecsébe a földművelő réteget.

Az időközben napvilágra került dokumentumok egyértelműen bizonyítják, hogy a magyar hercegprímás 1948 karácsonyán történt letartóztatása, perbefogása, majd életfogytiglani elítélése teljesen a kommunista pártvezetés, elsősorban Rákosi Mátyás által kidolgozott forgatókönyv szerint történt.

lenek, akik rövid életükben is sokat tesznek (Sap. 4. 13.), és azzal mutatnak nagy példát, hogy fejüket ilyen megadással hajítják meg az élet és halál hatalmas ura előtt.

Poszet Gusztáv visszárt csendes szülői otthonába - továbbra is szervenédi és vakon világozodni sok látónak. Érezte; hogy így is van célja életének és a szenvedés áldozatos vállalkozásával s felajánlásával így is papi módon él és működik. Halálának körülményeiről nem sokat tudunk.

Meghalt 1928. október 14-én Mezőpetriben. Mezőpetriben nagy-nagy részvétel temették. Első főnöke, csekélységem temette. Mit éreztem?

A germanikusok lapja így parentálta el: Istenem miért?... Ilyen sok tanulás után Ilyen szép papi lélekkel. Ilyen korán. Így ragyogó példánk az égben is, velünk érez és működik.

A fiatal szatmári papság nemigen hallott e fiatal paptestvéréről. Értékes az írás, mivel az egyházmegye nagy püspöke jegyezte fel a sorokat, amint írja, mindig épült fiatal káplánja papi életén és munkáján.

Ezeket jegyezte fel volt káplánjáról dr. Scheffler János volt nagymajtényi plébános, későbbi szatmári vértanú püspök. Igen megszerette és becsülte a fiatal Rómában végzett paptársát, aki valóban vakon világot sok látónak, elsősorban paptársainak. Világított aztán Nagymajtény hívó közösségének, ahol mint fiatal káplán működött példásan. Szülőfalujára Mezőpetri pedig szívébe zárta a beteg hazatért „tisztelendőt”, aki példásan szenvedett krisztusi módon egészen haláláig. Sirja szülei sirjával együtt a mezőpetri temetői kápolna előtt van. Az üdvözült lelkek hónapban bizonyára közbenjár mindnyajunkért az élők és holtak Uránál az örökkévalóságban.

Merli Rudolf, Bubesheim

Ma már bizonyítható, hogy a politikai rendőrség - a hírhedt ÁVH - által ember-telen módon kicsikart vallomásokon alapuló ítéletek lényegében a papság és a hívők megfélemlítését szolgálták.

Mindszenty József elhurcolása után Grósz József kalocsai érsek vette át a püspöki kar vezetését. Ő is, akárcsak a hercegprímás, nem zárkózott el az állammal való párbeszédétől, de alapvető kérdésekben Grósz sem ismert alkut, ezért neki is lakolnia kellett. A támadást ezúttal a szerzetesek vonalán kezdték meg. Az egyházi tanintézetek államosítását követően közel 3 ezer egyházi pedagógust tiltottak el hivatása gyakorlásától, ami a püspöki karnak is komoly nehézséget jelentett. 50 márciusában - szovjet katonák meggyilkolásának vádjával - a politikai rendőrség több rendtartással letartóztatta Vezér Ferenc pálos rendháztörököt, ami jó ürügyként szolgált kereklen 1500 férfi és női szerzetes kényszerlakhelyre telepítéséhez. A főpásztorok nevében Grósz József tiltakozott a kormánytól, de egyben jelezte, hogy hajlandó tárgyalásokat kezdeni az állam és egyház kapcsolatának átdolgozásáról. A 8 forduló eredményeként 1950. augusztus 30-án született megállapodásban a magyar püspöki kar elismerte a fennálló állárendet, illetve az alkotmányt és ígéretet tett arra, hogy „az egyház törvényei szerint jár el azok ellen az egyházi személyek ellen, akik a Magyar Népköztársaság törvényes rendje és kormánya ellen fellépnek”. A kormány ezzel szemben ígéretet tett arra, hogy biztosítja a hívek számára a teljes vallászsabadságot és hozzájárul 8 katolikus iskola visszaadásához. A megállapodással - a történelem tanúsága szerint - Grósz Józsefnek évtizedekre sikerült a bencések, a ferencesek és a piaristák, továbbá a szegény iskolanövérkek legalább egy-egy tanintézetben belüli működését biztosítani, amivel felbecsülhetetlen szolgálatot tett a magyar fiatalok nevelésének. A kommunis-ták azonban jól tudták: végső céljuk eléréséhez, a vallás kiirtásához szükség van arra is, hogy az egyház vezetését az állam irányítása alá vonják. A már idézett Révai József a kommunista párt vezetői előtt 50 nyarán leszögezte, hogy olyan perre van szükség, amely nemcsak a szerzetesekről bizonyítja be népellenes magatartásukat, hanem leleplezi azt is, hogy a főpapoknak sohasem állt szándékában az új állárend tényleges elismerése. Rákosi és társai végül is úgy határoztak, hogy ezúttal a hercegprímás hivatali hatáskörét ellátó Grósz József kalocsai érsek esete legyen az intő példa és eszköz az egyház végső megtörésére. Grózt 51 májusában hurcolta el az ÁVH és a június 22-től 28-ig tartó perben - a politikai rendőrségnél alkalmazott törvénytelen módszerek bevetése mellett - a „demokratikus állárend megdöntésére és a Habsburgok trónrajuttatására irányuló szerteágazó aknamunka” címén az érseket 15 évi fegyházbüntetésre, az időközben büntetésárvá nyilvánított Vezér Ferencet pedig halálbüntetésre ítélték. Még a per idején háziőrizetbe vették Pétery József váci, Shvoy Lajos székesfehérvári és Hamvas Endre szeged-csanádi püspököket, majd kényszerítették őket, hogy az állam részéről ajánlott személyeket nevezzenek ki püspöki helynöknek és irodaigazgatóknak. A kommunista párt vezetősége pedig döntést hozott az Állami Egyháztügyi Hivatal létrehozásáról, amelynek első ténykedése az volt, hogy a még szabadlábban lévő püspököket Czapi Gyula egri érsek vezetésével eskütételre bírja a Magyar Népköztársaság alkotmányára. A kommunis-ták úgy vélték, ezzel elérték céljukat és gúzsba kötötték a katolikus egyházat Magyarországon.

Makvári György

HÍREK - ESEMÉNYEK

Karitás - Európa

A katolikus segítségnyújtó szervezetek vezetőinek a Lisszabon melletti Sesimbrában rendezett értekezletén a Caritas európai igazgatójának elnöke,

Denis Vienot közölte, hogy a Caritas az eddigénél nagyobb figyelmet fog szentelni az európai szegénység leküzdésének. Vienot szerint kiváltképpen a közép- és a kelet-európai országokban nagy az inség. A Caritas Internationalis elnöke, Fouad El-Hage érsek üdvözölte a tervet és rámutatott arra, hogy míg korábban főleg a külföldet igyekeztek segíteni, ma egyre jobban a korábbi adományozó országokban is fokozódik a szegénység. Jorge Sampaio portugál államfő a konferencia tagjait köszöntötte beszédében elismeréssel méltatta a Caritas működését és kifejtette, hogy ez abban különbözik más szervezetek tevékenységétől, hogy a Caritas nem csak bírálja a hibákat, illetve ostromozza a fenn álló intézményrendszereket, hanem megpróbálja javítani is ezeket. A portugál elnök szerint a Caritas kimagasló teljesítményt nyújt a szegények és kirekesztettek védelmében. Válaszában Fouad El-Hage érsek sikrászállt az értekezletet vendégül látó Portugália munkapiacának és oktatási rendszerének reformja mellett.

Renovabis

A Renovabis idén Mainzban rendezte pünkösdi találkozóját, amelyen a kelet-európai nők helyzetével foglalkoztak. Ezen szó volt a mind jobban burjánzó leánykereskedelemtől is. A szükségbe jutott nőkket való szolidaritás céljából alakult Solwodi Szervezet főnöke, Lea Ackermann a prostitúció elleni küzdelem sikere érdekében a törvények megváltoztatását sürgette. Ackermann szerint a kéjnek szolgálatait igénybe vevő személyeket kellene büntetni és nem a testüket áruba bocsátó szerencsétleneket. Anton Cusa moldáviai püspök felszólalásában elismerte, hogy az egyháznak sokáig problémát jelentett a prostitúció témája, de most teljes erejét latba vetve igyek-

szik fellépni az egyre drámaibbá váló kérdés mielőbbi megoldására. A vasfüggöny felszámolása óta ugyanis a nyugati kerítők elsősorban Közép- és Kelet-Európából biztosítják az egyre fiatalabb „emberanyagot” az óriási hasznot hajtó ósi üzletág fenntartásához. A jelenlegi törvények főleg a kitoloncolást alkalmazzák a tartózkodási engedély nélküli nőkkel szemben és - akarva-akaratlan - az áldozatokat büntetik, holott - mint Lea Ackermann is sürgette - az üzletág visszaszorítható lenne, ha a kliensekre sújtana le a törvény szigora.

Svájci gárda

Május 6-án 28 újonc esküdt fel II. János Pál pápára a Vatikán Damaszkuszi Udvarán. Velük 93-ra emelkedett a Svájci Gárda létszáma, ami változatlanul messze elmarad a lateráni szerződésben megállapított 110 fő mögött. A katonai eskütételre minden alkalommal a sárga-kék-piros csíkos díszegyenruhában kerül sor a Svájcban hivatalos nyelveken. Idén 18-an németül, 4-en franciául és hatan olaszul mondták el Piusz Segmüller ezredes előtt az eskü szövegét. Az előírásoknak megfelelően valamennyien svájci állampolgárok, legalább 174 centi magasak és nőtlenek. Feladatuk nemcsak a turisták számára látványos őrség biztosítása, hanem a Szentatya biztonságának szavatolása bel- és külföldön. Ilyenkor természetesen nem díszegyenruhában kísérik a pápát, hanem a modern kor követelményeinek megfelelően a testőrök elegáns szürke öltönyében. Az eskütétel napja fontos évforduló a Svájci Gárda történetében, ugyanis 1527-ben - alig 2 évvel ezelőtt - a gárda megalapítása után - ezen a májusi napon mentették ki II. Kelemen pápát a német-római császár Rómába benyomult katonáinak gyűrűjéből. A huszárvágásnak számító kitorós szörny 147 gárdista vesztette életét, de a pápa 47 kiserőjével sértetlenül jutott be a biztonságos Angyalvárba. Egy ideje egyre kevesebben jelentkeznek sorozásra a Svájci Gárdába, noha a zsold - havonta valamivel több, mint ezer euro - hivatásos kato-

nának jelentős kezdő fizetés, amit még megtéte az ingyenes szállás, ellátás és betegbiztosítás is. Mivel a létszám alacsony, sűrű a beosztás, így nem sok idő marad a zsold elköltésére Rómában. Piusz Segmüller ezredes most abban reménykedik, hogy a nemrég indított reklámkampány az eddigénél több svájci fiatalot ösztönöz majd a jelentkezésre a világ alighanem legrégibb hadseregébe, az immár közel fél évezredes múltra visszatekintő Svájci Gárdába.

M. Gy.

+ GALAMBOS GYULA

a hazatelepült Pax Romana első elnöke

1925. május 9-én született Budapesten. Édesapja egyetemi tisztviselő, édesanyja tanítónő. Hatan voltak testvérek, a négy fiú a budapesti bencés gimnáziumba járt. Gyula alkotja a család „központját”, neki volt: bátyja, nővére, húga és öccse. Aktív cserkész és kongreganista, tagja az iskolai zenekarnak.

1943-ban érettségizett és megkezdte építészmérnöki tanulmányait a műegyetemen. 1944 novemberében kalandos úton kijutott Svájcba. Alkalmi munkából tartotta fenn magát. A bencések közeli házában jutott lakáshoz. Így végezte el az ETH-t (Eidgenössische Technische Hochschule). Mint diplomás építészmérnök egy ideig jezsuita novícius volt. Élete végéig tartotta a kapcsolatot a Jézustársasággal (ő tervezte a fribourg-i Augustin-énekes épületét). 1954-ben kötött házasságot Jászay-Szilágyi Mártával. Boldog családi életükben egymást követték a gyermekek: Éva (1955), András (1958) és Miklós (1959).

1956-ban szinte minden erejét a magyar menekülteknek szentelte. Dolgozott a menekülttáborokban, segédkezett a lakáshoz-, álláshoz juttatásban, kapcsolatok teremtésében, összejövetelek és ünnepek rendezésében. A Rómában megjelenő Katolikus Szemle svájci terjesztője lett. Bekapcsolódott a Katolikus Magyar Értelmiségi Mozgalomba (Pax Romana). Részt vett a KMÉM, az Európai Protestáns Magyar Szabadegyetem és az Evangéliumi Ifjúsági Konferencia által közösen szervezett Magyar Ökumenikus Találkozók megrendezésében.

1962-től egyik egyetemi társával, Arlesheimban, közösen vezettek egy építész céget, de később különváltak. 1972-ben a család is Arlesheimba költözött, abba az utcába, melynek sajátos stílusú házaikat mind ő tervezte. Nem csak Svájcban épített családi házakat, kórházat, öregotthont, banképületet, hanem Német- és Franciaországban is. Vezette az arlesheimi dóm restaurálását. Írt szakmai cikkeket, kiterjedt levelezést folytatott egész életében. Életének súlyos csapása volt, amikor húszéves András fiúk, tragikus baleset következtében meghalt. Ekkor önként vállalkozott nagyobb gyermekek hitoktatására, megelőzően a churi teológiai fakultáson végzett tanulmányokat. Ahol csak tudott, segített, jótékonykodott. Házukban szinte mindig megszálltak vendégek, de őt is szívesen látták udvarias, derűs természete miatt.

Ő lett az 1991-ben Győrött, illetve Budapestre megalakult Magyar Pax Romana első elnöke (1992-1994). Elnöksége alatt szerveződött meg a környező államokban is (Szlovákia, Kárpátalja, Erdély, Vajdaság) a magyar Pax Romana mozgalom.

Élete utolsó percéig tele volt tervekkel és feladatok elvégzésével. Egy második szívroham váratlanul 2002. május 17-én reggel, pár nappal 77. születésnapja után, vetett véget földi életének.

Galambs Iréneusz OSB

AZ ÉLET KÖNYVÉBŐL

ANGLIA

London

Halottaink: Imádkozzunk kedves halottainkért és gyászoló hozzátartozóikért! Fehér Lajos, Bravda Erzsébet, London, 2001. nov.10-én, 96 éves, Nagy Károly Antal, London, 2001. december.20-án, 62 éves; Wolfram Jánosné, szül. Kovács Klára, Bristol, 2001. december 21-én, 58 éves; Hajdu János, London, 2001. december 31-én, 68 éves; Vass Rozália, London, 2002. január 1-én, 93 éves; Spáldi Rezső, Toton (Nottingham), 2001. november 8-án, 66 éves; Gulyás (Puskás) Pál Mihály, London, 2001. december 9-én, 70 éves; özv. Sztupjár Lászlóné szül. Hegyi Mária, London, 2002. jan. 21-én, 86 éves; Magyarovics Pál, Wolverhampton, 2002. január 21-én, 66 éves; özv. Oláh Jenőné, szül. Lazányi Erzsébet, London, 2002. január 22-én, 88 éves; Nagy József, Tapolca, 2002. január 25-én, 69 éves; özv. Zombori Istvánné, szül. Berkes Margit, Croydon, 2002.január 25-én, 81 éves; Csűr Lajos, London, 2002.január 25-én; Novák János, London, 2002. január 27-én, 72 éves; Csúsz Kálmán, Hove, 2002. február 24-én, 74 éves; özv. Szalay Irméné, szül. Végh Jolán, Worthing, 2002. március 8-án, 73 éves; özv. Hürkecz Ferencné, szül. Csontos Anna, Thornton Heath, 2002. március 15-én, 79 éves; Karancsi János, Greenford, 2002. március 16-án, 75 éves; Bozsóky Anna, London, 2002.április 12-én, 83 éves; Bindics Ferenc, Luton, 2002. ápr. 14., 70 éves; Fekete Ilona, London, 2002. ápr. 18-án, 61 éves. NYUGODJANAK BÉKÉBEN!

NÉMETORSZÁG

MÜNCHEN

Keresztelések: Stifner Miriam, S. Adriana kisleánya, április 13-án, valamint Fodor David Aaron, F. Erika és K. Sven Christian kisfia, május 5-én részesült a kereszttség szentségében a Damenstift templomban.

HIRDETÉSEK

Németországi Magyar Papi Konferencia Limburgban/D, 2002. szeptember 30-tól október 3-ig.

MAGYAR BOROK, PÁLINKÁK NAGY VÁLTÁSÉKBAN!
Olcso áron raktárról - kérje árlistánkat!
JOSEF UDVARHELYI, Tel.: (0911) 4 72 01 50.
KEPLERSTR. 2, D-90478 NÜRNBERG

Dr. Schulte - Dr. Frohlinde, ügyvédi tanácsadás minden jogi kérdésben.
Schwarz Annemarie, hités tolmács és fordító német / magyar nyelven.
Tel.: 0211/44 22 40, Fax: 0211/44 28 16

Református istentisztelet Münchenben:
Reisinger Str. 11
minden hó 2. és 4. vasárnapján, 11 órakor.

Köszönjük,
ha megújítja az Életünk előfizetését!

EURÓPAI, NÉMETORSZÁGI OLVASÓINK FIGYELMÉBE!

AZ ÉLETÜNK előfizetési árát kérjük helyi terjesztőinkkel (misszióinkkal) rendezni! Csak a kiadóhivatalból postázott újságok előfizetését kérjük az „Életünk” müncheni postabank számlájára befizetni.

A szerkesztőség

Vidám történetek

SZÁJRÓL SZÁJRA

E-betűk a magyar nyelvben

Sokan és sokszor vitatták már, hogy nem több-e a magyar nyelvben az „e” hang a kellenél. Ezért aztán tűzzel-vassal irtják is ez „e” hangzót, tekintet nélkül arra, hogy ezzel néha tájnyelvet erőltetnek a köznyelvre. Pedig a magyar „e”-k sokféleké! Gondoljunk csak arra, hogy bizonyos vidékeken - például a Dunántúlon - még ma is él az un. zárt „é”. Íme egy példa: „Azon jár az eszünk, hogy mit eszünk ebédre.” Vagy: „Érted végre, hogy minden csupán érted történi?” De vehetünk vidámabb példát is, pl. *Tamási Áron* Ábel-ről szóló regényéből. Ott válaszolja a tréfára mindig kész székely fiú a neki könyveket hozó csík-somlyói barátának, Márkusnak arra a kérdésére, hogy: „Elég-e?” azt: „A tűzőn el!”

No, de nem akarok olyasmibe belekontárkodni, ami nálam okosabbaknak is sok fejtörést okoz. Nézzük inkább az „e” hangzóval, „e” betűvel való játékokot, úgy ahogy azt *Orosz Ádám*, a francia anyanyelvű tudós pap tette. Egyszer egy társaságban kifejtette, hogy magyar nyelven akár elbeszélést is lehet írni így nélkül! Miután ezt nem hitték el, „Ida vagy a pusztai sír” című elbeszélését névszói állományokkal írta meg, 1846-ban pedig meg is jelentette az „Életképek”-ben. A történet csattanója: Toldy Ferenc ugyan csak ige nélküli kritikában ismertette a bravúros művet! Orosz Ádám munkás-

ságát egyébként az egyháztörténet is számon tartja. Hitelvi kérdéseket taglaló művei, szónoklatai egyaránt értékesek. De térjünk vissza a tárgyunkhoz!

A kételkedők, az öt próbára tenni akarók, arra biztattak, beszéljen „e”-zve! Mondja mindjárt a nevét: Orosz Ádám csupa „e” hanggal.

- Lengyelek ellene, emberek eleje - válaszolta.

- Hogy mondog azt, hogy gólya?
- Emeletes veréb - vágta rá.
- Mi a bor?
- Hegyek szeszes leve.
- Hát a cigány?
- Zenére termett fekete szerzet.
- De a képmutatót már mégsem tudod!
- Tettetett tetek tettese.
- És mi akkor a macska?
- Egerek esperese.
- És a káplán?
- Esperesek egere.

Sok-e, kevés-e az „e”? Eldönteni bizony nem tudom és nem is akarom. Egy azonban biztos, hogy erről a szép nyelvről, a magyar nyelvről írta a száznál több nyelvet ismerő *Mezzofanti* a XIX. század elején: „Tudja, melyik nyelvet tartom az olasz és a görög után, minden más nyelv előtt, leginkább dallamosnak és verselés szempontjából leginkább fejlődésre képesnek? A magyart.”

Ramsay Győző

MAGYARNYELVŰ SZENTMISEK NYUGAT-EURÓPÁBAN

Időnként közöljük a magyar lelkesítések telefonszámát és címét, ahol érdeklődni lehet magyarnyelvű szentmise helye és ideje után.

ANGLIA:

London: Msgr. Tüttő György főlelkész, Dunstan's House, 141, Gunnersbury Avenue, GB-London W3 8LE, **Telefon/fax: 0044/20/8992 2054**

AUSZTRIA:

Bécs: Ft. Hegyi György, Ungarisches Röm. Kath. Seelsorgeamt, Döblergasse 2/30b, A-1070 Wien, **Telefon/fax: 0043/1/526 49 72**. Misézó helyek: Bécs, Mödling, Wr. Neustadt, Florisdorf, Kaiser Ebersdorf.

Pázmáneum, Msgr. Veres Árpád, rektor, szentmise: minden szombat este 18.30, A-1090 Wien, Boltzmannstrasse 14, **Telefon: 0043-1-317 36 56**

Burgenland/Alsóőrít: Pfarramt Unterwart, Ft. Dr. Galambos Ireneus OSB, **Telefon: 0043/33/527 108**

Grác: szentmise minden vasárnap 10 órakor Griesplatz 30. sz. alatt a Welsche-Kirche-ben, Schönau Gürtel 41, Ugrai Mihály gondnok, **Tel.: 0043/316/68 35 08;**

Innsbruck: minden hónap 2. vasárnapján, Richard Wagner Str. 3., Dr. Magda Szilveszter diakónus, **T.: 0512/204 103**

Linz: Misézóhelyek: Linz, Wels. Érdekl.: Ft. Szabó Ernő, Senefelder Str. 6., A-4020 Linz, **Tel.: 0043/732/342-586**

Salzburg: Szentmise havonta egyszer, vasárnap 12 órakor az Orsolyita-zárásban, Aigner Str. 135, változó dátummal. Érdeklődni: Schwarz Mária, **Telefon: 0043/662/820 139**

BELGIUM

Brüsszel: Ft. Urban Imre, Mission Catholique Hongroise, Rue de l'Arbre Bénit 123, B-1050 Bruxelles/XL/ **Telefon/fax: 0032/2/64 85 336,**

Liege/Luxemburg: Ft. Dobai Sándor főlelkész, Aumonier Hongrois, Rue des Anglais 33., B-4000 Liege, **Telefon: 0032/4/22 33 910**

FRANCIAORSZÁG

Párizs: Msgr. Molnár Ottó főlelkész, szentmise minden vasárnap 11-kor. Mission Catholique Hongroise, 42, rue Albert Thomas, F-75010 PARIS, **Telefon/fax: 0033/1/42 08 61 70;**

Dél-Franciaország: Ft. Fülöp Gergely, Mission Catholique Hongroise, 74 rue du Grand-Roule, F-69110 Ste Foy-les-Lyon, **Telefon: 0033/4/78 50 16 36**

NÉMETORSZÁGBAN

AUGSBURG-i Egyházmegye: Misézó helyek: Augsburg és Neuburg a. D. Érdeklődni: Ft. Báthory Lajos. **Telefon: (0821)22 92 838.**

BAMBERG-EICHHSTÄTT-REGENSBURG-i Egyházmegye: Nürnbergi székhellyel: Misézó helyek: Bamberg, Coburg, Ingolstadt, Landshut, Nürnberg, Regensburg, Straubing, Neuburg a. D.: Érdeklődni: Ung. Katholische Mission, Tuchergartenstr. 2/A, D-90571 Schwaig, **Telefon: (0911) 507 57 96**

ESSEN-i Egyházmegye: Misézó helyek: Duisburg, Essen, Neukirchen-Vluyn, Érdeklődni: Ung. Kath. Mission, Steeler Str. 110, D-45139 Essen. **Telefon: (0201)28 47 40** vagy Kölnben: (0221) 23 80 60.

FREIBURG-TRIER-SPEYER-i Egyházmegye: Karlsruhe-i székhellyel: Misézó helyek: Mannheim, Offenburg, Kaiserslautern, Saarbrücken, Freiburg, Baden-Baden, Karlsruhe, Pforzheim, Freiburg, Strasbourg, Mulhouse, Colmar. Érdekl.: Ft. Dr. Szabó József, Ung. Kath. Mission, Schneidmühler Str. 12i, D-76139 Karlsruhe. **Tel./Fax: (0721) 68 72 15**

BERLIN-i és HAMBURG-i Főegyházmegye Hildesheim-i Egyházmegye: Misézó helyek: Berlin, Hamburg, Hannover, Kiel, Lübeck, Braunschweig, Bremen. Érd. Hamburgban: Ft. Rasztovác Pál, Ung. Kath. Mission, Holzdamn 20, D-20099 Hamburg, **Telefon: (040) 25 077 83;** Berlinben: Nagy Iván, Ung. Kath. Kirchengemeinde Szent Erzsébet, Bundesallee 106, D-12161 Berlin, **Telefon: (030) 859 67 036,** Fax: (030) 851 25 93.

KÖLN-i Főegyházmegye és **AACHEN:** Misézó helyek: Köln, Bonn, Düsseldorf, Wuppertal, Bergisch-Gladbach, Aachen: Érdeklődni: Ft. Lukács József, Ung. Kath. Mission, Thieboldgasse 96, D-50676 Köln. E-mail: lukacs@web.de **Telefon: (0221) 23 80 60.** Fax: 0221/232120 <http://www.ungarizentrum.de>

LIMBURG-FULDA-MAINZ-i Egyházmegye frankfurti székhellyel: Misézó helyek: Frankfurt-Rödelheim, Mainz, Wiesbaden, Darmstadt, Giessen. Érdeklődni: Ft. Takács Pál, Kath. Ung. Gemeinde, Ludwig - Landmann-Str. 365, D-60487 Frankfurt. **Telefon: (069) 24 79 50 21**

MÜNCHEN-FREISING-i főegyházmegye: Misézó helyek: München, Rosenheim. Érdeklődni: Ft. Merka János, Ung. Kath. Mission, Oberföhringer Str. 40, D-81925 München. **Tel.: (089) 982637, 982638,** FAX: (089) 985419. E-mail: ukm_muenchen.de; <http://www.erzbis-tum-muenchen.de/ungarische-mission>

HIRDETÉSEK

Budapesten, az Andrásy úton, az Operánál felújított, csendes, másfélszobás lakás hazalátogatóknak kiadó. **Telefon: (D) 89/937-888.**

Személy és áru fuvarozás Magyarországra. Elfogadható áron, megegyezés szerint, háztól-házig. **Telefon: D-0049-07034-62580.**

BALATON, Badacsony környékén panorámás és kilátásos telkek és házak eladó. Továbbá Magyarország minden környékén is vannak ingatlanaink. MvS Immobilien, 0049 - (0)3303-40 9898, 0049 - (0) 177 37 818 00, illetve immobilien@van-suntum.de, www.van-suntum.de

ERDÉLYBE utazás luxus-kisbuszban kiváló helyiségekbe. Ideális nyugdíjasoknak és utazóknak sok csomaggal. Utazás Bükre, Hévíz-vagy Budapestre. München, **Telefon fax: (D) +89/69 99 85 17, 089/67 05 618 ill. 0172/84 25 288.** (H) 0036-1-341 59 55.

Fényképes társkövetítés magyarországiak, erdélyiek és a világ más országában élők számára. H-1074 Budapest, Csengery u. 23. **Tel/Fax: (H) +36-(30)24 28 960, (20) 92 66 466** ill. www.elender.hu/~infotars/

Budán közel a várhoz és a metróhoz, modern garzonlakás hazalátogatóknak kiadó. **Telefon: (CH) 01 341 46 24** vagy 091 743 20 34.

Budai hegyek lábánál, Pátyon panorámás 720 m² rendezett telken családi ház eladó. Lakóter 130 m² + garázs. Ybl-díjas építész tervezte, alpesi stílusú, külső-belső igényes kivitelezésben. Az épület 10 éve kész: víz, fűtés, csatorna duplán biztosított. Kábeltévé, telefon, rendezett utak. Irányár: 35 millió Ft, 144 ezer euro. **Magyar nyelven: 00-36-30-412-0875, német nyelven: 00-36-30-456-0015.**

45 éves, Magyarországon él, erdélyi férfi, családi alkalmazottként bármennyű munkát vállalna Németországban. **Telefon: 0036-1/42 04 810.**

50 éves, 168 cm, kék szemű, barna hajú, káros szenvedélyektől mentes, megfontolt mérnök-tanár, Németországban élő, igényes hölgy ismeretséget keresi. **Jelige: „Fehős égbolt”**

Vidám, 160 cm, 58 éves, túlsúlyos, külön élő asszony, nem dohányzó és nem iszákos társat keres „Vendéiák” jelégre.

MÜNSTER-PADERBORN-OSNABRÜCK-i Egyházmegye: Misézó helyek: Hagen, Menden, Arnsberg, Osnabrück, Bielefeld, Marl, Münster. Érdeklődni: Ft. Bagossy István, Ung. Kath. Mission, Middelfeld 24, D-48157 Münster-Handorf. **Telefon (0251) 32 65 01**

PASSAU-i Egyházmegye: Misézóhely: Passau. Érd.: Ft. Szabó Árpád, Kirchenplatz 1, D-94032 Passau, **Telefon: (0851) 24 96.**

ROTTENBURG-STUTTGART-i Egyházmegye: Misézó helyek: Stuttgart, Heilbronn-Horkheim, Balingen-Frommern, Ludwigsburg, Böblingen, Reutlingen, Schwäbisch Gmünd, Eislingen. Érdeklődni: Ft. Horváth János, Pfizerstr. 5, D - 70184 Stuttgart. **E-mail: ung.kath.mission.stuttgart@t-online.de** <http://home.t-online.de/home/ung.kath.mission.stuttgart> Misézóhelyek: Konstanz, Markdorf, Weingarten, Heidenheim, Friedrichshafen, Singen, Munderkingen, Ulm, Schwenningen, Biberach, Bad Waldsee, Leutkirch. Érdeklődni: P. Gyurás István SJ, Irmenstr. 14/B, D-88250 Weingarten. **Telefon: (0751) 586 76** Fax: (0751) 485 32

WÜRZBURG-i Egyházmegye: Misézó hely: Würzburg. Érdeklődni: Ft. Dr. Koncsik Endre, Kardinal-Döpfner-Platz 7, D-97070 Würzburg. **Telefon: (0931) 38 62 43**

NORVÉGIA: P. Teres Ágoston SJ, Munkerudveien, 52, N-1165 Oslo. Szentmise minden hónap első vasárnapján 14-kor a Szent József kápolnában (Akersveien 4). **Telefon/fax: 0047/22744 124**

OLASZORSZÁG

Róma: Msgr. Dr. Németh László főlelkész, Pontificio Istituto Ecclesiastico Ungherese, Via Giulia 1, I-00186 Róma. **Telefon: 0039/06/684-261.** Misézó helyek: Róma, Milano, Firenze, Bologna, Padova, Torino, Genova, Palermo, Catania.

SVÁJC

Zürich: Ft. Vizauer Ferenc, Röm. Katholische Ungarmission, Winterthurer Str. 135, CH-8057 Zürich. **Tel.: 0041/1/36 23 303** Bern: Röm. Kath. Ungarmission, Rainmattstr. 18, CH-3001 Bern. **Telefon: 0041/31/381 61 42/031/61-381 54 45**

Genf: Szentmise minden hó 1. és 3. vasárnapján. **Telefon: 00 41/22/7910458** **Lausanne:** Szentmise minden hó 2. és 4. vasárnapján. **Telefon: 00 41/21/6478 678.** Ft. Papa Péter, **Telefon: 0041/26/425 42 06** Fribourg: P. Dr. Mehrle Tamás OP, főlelkész, szentmise minden hó utolsó vasárnapján 10.30-kor, az Orsolyiták templomában, (rue de Lausanne). **Telefon: 0041/26/32 26 097**

Kéziratokat kérjük lehetőleg e-mailen küldeni: eletuenk@gmx.de

HAZALÁTOGAT MAGYARORSZÁGRA?

A napsütéses Dél-Alföldön szeretettel várjuk a szegedi, családias Marika Penzióknban, és az Ópusztaszeri Nemzeti Történelmi Emlékpark közelében található, történelmi hangulatú „Kronikás” Park Fogadóban, összkomfortos szobákkal, házias ételkel és széleskörű programválasztékkal. **Telefon/fax: 0036-62/443-861és 00-36-62/269-311; <http://www.tiszanet.hu/kronikaspark>**

Kiadó Budán I. ker. 30 m² lakás napi, heti vagy havi bérlet. Teljesen új, jó kilátással és minden kényelemmel. Busz, villamos, parkok, üzletek éttermek, fürdők a közelben és sokkal olcsóbb, mint egy szálloda. Fényképeket tudok küldeni. E-Mail : mrsoltesz@hotmail.com

Budapesten a Rákóczi úton II. emeleti, lift van, 5 szobás 118 m², (2 fürdőszoba, 3 WC), lakás teljesen renoválva azonnal beköltözhetően eladó. Lakás és iroda célra is megfelel. **Érdeklődni: 0049-89-3136621**

Nagyronom gyönyörű kilátással, nagy telken tágas nappali + 3 hálószobás ház eladó. Gázfűtés, telefon, riasztó. **Telefon: 0036-30/93 29 002.**

Csinos, fiatalos, vidám övezeg nő megismerkedne nemdohányzó, sportos, kedves ösztinte, intelligens úrral 64 évig Köln és környékén. Jelige: „Tartós kapcsolat”.

Olasz - magyar elektronikai mérnök, a genovai egyetemről grad., perfect angol, olasz, kezdő német és magyar nyelvtudással, komoly ajánlatokat kér. Cristodoro, 17031. Albenga, sv. Rione Risorgimento 118/17. Italia.

57 éves, karcsú, egészséges természetű asszonyka, munkát vállalna ott lakással, valamint férjhezmenne úgy Magyarországra mint Németországra. **Telefon: 0040-56/ 28 34 60.**

Keresek egy kedves, szorgalmas, becsületes magyar nőt, 30 évig. Én sportos 30/178 magas barátságos férfi, Stuttgart környékén élek. Választ „Szeretet” jelégre a kiadóba.

Budapest, II. kerület, Rózsadomb, kertes, különbejárattú, magasszintű örökklakás eladó, felújított 75 nm-es modern fűtésű 2 szoba, konyha/élelkkamra. Ára. kb. 63500.- EURÓ. **Tel.: 0041-1-6832403. Fax.: 0041-1-6832418**

EGY EZREDÉV

A magyar nemzet felett,
Egy ezredév hullott.
Az évszázadok alatt,
Sok magyar vér hullott.

A honvéd hősiessen harcolt,
Két karddal kezében.
Minden zokszó nélkül,
Hóban és esőben.

Védtek a nemzetet
A rabló ellenségtől.
Vissza nem rémültve
A nagy túlerőtől.

Ha a zászlós meghalt
A golyóesőben,
A másik felkapta a zászlót
És rohant előre.

A magyar mindig hitt
Istenben, hazában.
Békében, erőlkömben,
És a szabadságban.

2001.

Fabián Tibor (Chicago)

HIRDESSZEN AZ ÉLETÜNKBEN

Hirdetési díjak

Apró-, házassági-, általános hirdetés ára	
soronként, kb. 40 betű	3,60 Euró
„Jelige” - postaköltség	3,60
Üzleti-, nyereséges hirdetés soronként	5,50
nyagbétűs (két soros) sor	11,00
Kétféle hirdetés az összeg kétszerese.	
Külön kívánásokat esetenként áruznak.	

Egymásutáni háromszori hirdetésnél 10 % - hatszori hirdetésnél 20 % - ill. egészévi hirdetés esetén 30 % kedvezményt adunk!

Hazai- erdélyi és felvidéki honfitársainknak kedvezményes árat számítunk, soronként: 800,- Ft

A hirdetések befizetésének határideje legkésőbb a hó 10-ig!

A HIRDETÉSEK SZÖVEGÉÉRT, STILUSÁÉRT A SZERKESZTŐSÉG NEM FELEL!

● **HIRDETÉSEK FIGYELMÉBE!** ●
Hirdetéseket csak a hirdetés díj befizetése után közzlünk!

BEATRIX PANZIÓ *** HOTEL

Budapest, 1021 Széher út 3.
Tel./Fax: 0036-1-3943-730
www.beatrixhotel.hu
Szeretettel várjuk, családias panzióknban, zöldövezetben, de közel a centrumhoz. Szálloda színvonalú, kedvező árú! Programszervezés. Zárt autóparkoló!

HELIOS PANZIÓ BUDAPEST

Budai, zöldövezeti, csendes panzió, melytől a belváros 1 buszjáratral 15 perc alatt megközelíthető, zárt parkolóval, komfortos szobákkal várja vendégeit. H-1121 Budapest, Lidérc u. 5/a.
Tel/fax: 36-1-246-46-58 ill.246-26-45
e-mail: roomheli@matavnet.hu
www.heliospanzio.hu

„Tétény” UNGARISCHE SPEZIALITÄTEN M. GONDA

Kreitmaystr. 26 – 80335 München
Telefon: (089) 1 29 63 93.

Szürkebarát	DM
Tokaji Hárslevelű	7,80
Chardonnay	8,60
Villányi Rosé, Kékőpótó	7,80
Villányi Kékfrankos	10,80
Hajosi Cabernet	15,50
Villányi Couvee	19,50
Egri Bikavér	8,60
Barakji Szamorodni	12,50
Tokaji Asszú 3 puttonyos	20,—
Tokaji Asszú 4 puttonyos	23,—
Unikum	33,—
Cseresznyepálinka	1 liter 31,—
Barackpálinka	1 liter 31,—
Tarhonya, kocka, cernátosza	1 kg 7,—
Tészta 250 g	1,95
Májás, véres hurka, disznósajt	kg 16,—
Tokaszalonna	15,—
Házi kolbász	21,—
Száraz kolbász	1 kg 25,—

ÉLETÜNK

Szerkesztőség és kiadóhivatal:

MAGYAR KATOLIKUS FÖLELKÉSZSÉG
Landwehrstr. 66 • 80336 München
Telefon: (089) 5 32 82 88
Telefax: (089) 5 32 82 45
Email: eletuenk@gmx.de

*
Felelős kiadó:
a Magyar Katolikus Főlelkészeg Főszerkesztő: Dr. Cserháti Ferenc
A szerkesztőbizottság tagjai:
Dr. Frank Miklós, Ramsay Győző,
Szamosi József (olvásó és terdelő szerkesztő) és Vincze András.

*
Redaktion und Herausgeber:

UNGARISCHE KATHOLISCHE DELEGATUR
Landwehrstr. 66 • D-80336 München
Chefredakteur: Dr. Cserháti Ferenc
Telefon: (089) 5 32 82 88
Telefax: (089) 5 32 82 45
E-mail: eletuenk@gmx.de

*
Abonnement für ein Jahr, 15,— Euro
11 Exemplare
nach Übersee mit Luftpost US\$ 50,—

ELŐFIZETÉS:

Az életünket a helyi magyar lelkészek terjesztik, ők küldik meg, náluk is kell előfizetni! Tengerentúrra, vagy ahol nincs magyar lelkész, oda a kiadóhivatal küldi az újságot.

1 példány ára: 1.50 Euró
Előfizetés ár egy évre 15,-Euró
Tengerentúrra US\$ 50,-

*
BANKSZÁMLÁNK:
Ungarische Katholische Delegation,
Sonderkonto „ÉLETÜNK”.
Postbank München
Konto-Nr.: 606 50-803 – BLZ 700 100 80

*
Erscheint 11 mal im Jahr.

Satz: ÉLETÜNK

*
Druck: AMPER-WERBE-DRUCK
Verlag Hammerand GmbH
Hasenheide 11,
82256 Fürstenfeldbruck

*
Beilagenhinweis: Dieser Auflage liegt zeitweise ein RUNDSCHREIBEN bei.

*
A KIADVÁNYHOZ KÖRLEVELET MELLELEKELTÜNK.